

EESTI

25
/

S

PORDILEHT

NR. 2

VEEBRUAR

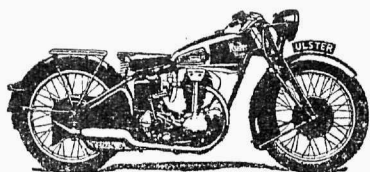
1934

Nõudlikule
sportlasele

RUDGE ja
TRIUMPH

mootorrattad

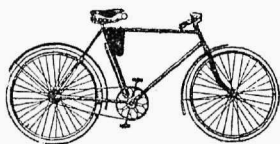
kiired ja tugevad spordi- ja turismimasinad.

Jalgrattad kõrgemas täiuses:

WANDERER, BRENNABOR, SWIFT ja
HOPPER

harilikud ja võidusõidu, on aastakümnete jooksul oma vastupidavust üles näidanud.

Nõudke katalooge.

LIER & ROSSBAUM

TALLINN, VIRU T. 7.

Väärtmetallasjade & märkide tehas

Roman Tavast

soovitab võistlemata headuses

moodsaid auhindu ja rinnamärke

Tallinn, V. Roosikrantsi tän. 6

Telefon 452-79

Sportlased tarvitavad ainult

Šokolaadi ja Biskviite

GINOVKER & G.A.S.

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TOIMETAJA: OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 1 kr. 50 snt., $\frac{1}{4}$ a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 2 krooni, $\frac{1}{4}$ a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

15. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 50.—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 25.—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 12.50; sisemised $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 40.—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 20.—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 2

Veebruar

1934

Kas olete sporflane?

SEE on küsimus, mille Rahvusvaheline olümpia-
komitee on asetanud oma väikese propagandabro-
schüüri esimesele leheküljele ja millele järgnevad all-
pool toodud küsimused.

KUI MÄNGIJA.

1. Kas teie mängite armastusest spordi vastu?
2. Kas teie mängite oma meeskonna ja mitte ise-
enese pärast?
3. Kas teie kuulate oma kapteni sõna ilma vaid-
luseta ja arvustuseta?
4. Kas teie pimesi võtate vastu kohtuniku otsused?
5. Kas teie võidate ilma hooplemiseta ja kaotate
ilma nurisemiseta?
6. Kas teie eelistate kaotust võidule, kui see vii-
mane on saavutatav ebakohase protesti esitamise abil?

Kui jah, siis teie olete heal teel, et saada sport-
laseks.

KUI PEALTVAATAJA.

1. Kas teie loobute kiituse avaldamisest vastas-
meeskonna heale mängule?
2. Kas teie vilistate kohtunikule, kui ta teeb ot-
suse, mida teie heaks ei pea?
3. Kas teie soovite näha oma meeskonna võitu
kui ta seda ei vääri?
4. Kas teie otsite tülitsemist pealtvaatajatega, kes
aplodeerivad vastasmeeskonnale?

Kui jah, siis teie ei ole sportlane. Kuid püüdk
sportlaseks saada. Tehku iga meie lugeja enesele nen-
de küsimuste põhjal väike eksam.

SPORTLASE KÄSUD.

RAHVUSVAHELINE olümpiakomitee jätkates
võitlust selle töö eduks, mida on alustanud Pierre de
Coubertin, avaldas neli põhilauset, mida tuleb hinnata
kui tõelisi käske sportlastele.

Need neli põhilauset on järgmised:

Ausus ja õiglus on sportlase esimeseks vooruseks.
Enesedistsiplineerimine on kohuseks igale sportla-
sele.

Ilma ausa mänguta ei ole vähimatki ilu spordi-
võistlustes.

Rüütliikkus moodustab spordimoraali elegantsuse.

TÕETERAD.

SCHVEITSI jalgpalliliidu asemikekogu koosolekul
oli kõigile nähtaval kohal seinale riputatud suur plakat
järgmiste sõnadega: „Olge selged ja lühikesed nagu
mänguväljal. Ei ole tarvis asjatuid dribblinguid, vaid
üksnes väravaid.“

*

Tschehhoslovakkia-Prantsuse jalgpalli-maavõistlu-
se eel Prahlas sealsete spordiajakirjanike poolt Prant-
suse kolleegidele korraldatud einel prantslane Jevain
defineeris, millised omadused peavad lauakõnedel ole-
ma selleks, et olla mõnusad.

„Lauakõne peab olema,“ ütles ta, „nagu daami
särk, küllaldaselt pikk, et olla karske, kuid ühtlasi
kerge ja lühike — väga lühike, et olla . . . tõmbav.“

SPORTLIK VÕRDLUS.

ET Briti rahvus on läbi imbutatud spordist oma
ideedes ja oma väljendustes, selle kohta on tuua uus
tõendus kõnest, mille pidas admiraliteedi esimene lord,
admiral sir Ernle Chatfield:

„Lahingulaevastik on kaitsja (the full-back) meie
tagabiimil. Kuid see kaitsja ei ole enam täies noo-
ruses.“

See rugby-termin (rugbys on full-back lähedalt
sarnanev jalgpalliväravavahile kui viimasele kaitsjale
vastaste pealetungide vastu), tarvitatuna arvustuses
ristlejate ja dreadnoughtide kohta, avaldas kuulaja-
tesse sügava mõju. Millisel süüraasel konverentsil Ees-
tis mõni väejuht või riigimees tarvitaks nüüsgust võrd-
lust?

EESTI OLÜMPIAKOMITEE KOOS. Pildil vasakult L. Tõnson, E. Aule, K. Mauritz, J. Laidoner, A. Anderkopp, Joh. Villemson, R. Saulman ja E. Reisberg.

EESTI OLÜMPIATÖÖ

Eesti olümpiakomitee pidas 30. jaan. sportbüroo ruumes korralise aasta-peakoosoleku komiteeliikmete kindral J. Laidoneri, A. Anderkopi, K. Mauritza, E. Aule, K. Einbundi, L. Tõnsoni ja Eesti spordi keskliidu esindajate E. Reisbergi ja R. Saulmani osavõtul.

Koosoleku päevakorras olid tähtsamate küsimustena: komitee täiendamine, rahaline aruanne, ettevalmistus osavõtuks Berliini olümpiamängudest, valimised ja esindaja määramine rahvusvahelisse olümpiakomiteesse.

Koosoleku juhatajaks valiti J. Laidoner. Protokolilis komitee asjaajaja Joh. Villemson.

Surma läbi lahkunud komiteeliiget Georg Vestelit mälestati püstitõusmisega. Komitee koosseisu täiendati Harald Tammeri valimisega.

Kinnitati komitee 1933. a. rahaline aruanne, millest selgub, et olümpiakomitee summadest on toetatud eriliitide ja muude spordiorganisatsioonide järgmisi üldtähtsusega ettevõtteid: Eesti-Läti maadlus- ja tõstemaavõistluse korraldamist 150 krooniga, osavõttu Euroopa esivõistlustest greeka-rooma maadluses 400 kr., osavõttu Eesti-Soome-Ungari kolmikmaavõistlusest maadluses 200 kr., osavõttu üliõpilasmängudest Torinos 600 kr., osavõttu Euroopa esivõistlustest tõstmises 100 kr., Torino-võitjate vastuvõtmise kuludeks määrati 98 kr., kokku 1548 kr.

Eesti olümpiakomitee käsutuses on Berliini olümpiamängude ettevalmistuseks 16.391 kr.

Kolmekomitee nimel võttis sõna A. Anderkopp. Ta asub seisukohal, et olümpiakomitee peategevus peab kanduma peaaegselt ettevalmistustöödele Berliini mängude vastu. Kolmekomitee on asunud seisukohale, et ettevalmistusele kuuluksid Ekrave- ja raskejõustiku-

liitu kuuluvad alad, ja nimelt: kergejõustik, maadlus, tõstmine, poks ja ujumine, edasi võimalikult talisport ja samuti märkilaskmine.

Ettevalmistuse edukaks läbiviimiseks on ette nähtud ratsionaalne koostöö spordiühingute, eriliitude ja olümpiakomitee vahel. Ettevalmistuse kavad ja eelarved koostavad eriliidud vastavalt oma spordialadele ja esitavad komitee juhatajale kinnitamiseks. Eriliidud teostavad ettevalmistust iseseisvalt, kuid komiteelt kinnitatud kavade, juhtnõuade ja eelarvete kohaselt, kusjuures komitee juhatusel on järelevalve õigus. Iga-aastaseks ettevalmistuseks on arvatud 4000 krooni.

Ettevalmistustööde läbiviimisel on välja mindud seisukohast, et erilisi olümpiakandidaate käesoleval ja järgmistel aastatel ei nimetata, vaid ettevalmistustele tuleks kaasa tömmata laiemaid hulki ja võimaldada seda kõigile tegutsevatele sportlastele.

Spordiühingute osaks ettevalmistustöös on harjutusvõimaluste loomine oma liikmetele, tõmmates harjutustele ja võistlustele asjasthuvitatuid laiematest hulkadest senisest suuremal arvul. Eriliidud teostaksid ettevalmistuse juhtimist pedagoogilisest küljest, seejuures ühtlustades ja juhtides tegevust. Olümpiakomitee kindlustab ja finantseerib ettevalmistustöödega seotud ainelist külge, määrab tegevuseks suuna ja kontrollib spordiühinguid ja eriliituseid ettevalmistustöös.

Esimese kahe aasta ettevalmistustöö kannaks peamiselt üldtasapinna tõstmise ilmet. Edasijõudnutele ja rahvusvahelise tasemega võistlejatele tuleb välisvõistlustest osavõttu võimaldada. Viimasel aastal tuleks nendele sportlastele, kelle võimed ulatuvad olümpiamängude normideni ja võistlustasemeni, korraldada internaat võimete viimistlemiseks ja tippsaavutuste tõstmiseks.

Komitee ära kuulunud A. Anderkopi ettekande, kiitis heaks ettevalmistussuuna ja põhimõtte. Juhatus volitati alustada eeltöödega. Ekraveliitude ja raske-

E. SPORDILEHE käesoleva numbriga kaanepildil on Eesti kolm parimat iluuisutajat. Vasakult: **VAIKE KALJUVEE** (Eesti meister), **HELEN MICHELSON** (meister paarissõidus) ja **ADELE SALLO**.

jõustikuliidule tehti ettepanek esitada komiteele ettevalmistuskavad ja eelarved 1934. a. peale.

Kuna jahtklubid on avaldanud soovi osavõtmiseks Berliini mängudest, volitati juhatust läbirääkimisi pidama nende osavõtu võimaluste üle.

Mis puutub mängudest osavõtmisesse, siis asuti seisukohale, et arvesse võttes mängude asukoha lähedust, tuleks võimalikult suurema arvuga esineda, võimaluse korral 25—30 võistlejaga. Sõidu- ja ülalpidamiskulude katteks hangitakse summasid loteriiga ja korjandusega. Vabariigi valitsuse ees esinetakse palvega, et Berliini mängudest osavõtuks iga aasta määrataks teatav summa eelarve korras.

Komitee juhatuse otsustati esaspidi valida neljaks aastaks. Komitee juhatusse valiti: esimeheks J. Laidoner, abiesimeheks L. Tõnson, sekretäriks A. Anderkopp, laekuriks E. Aule ja varahoidjaks H. Tammer. Revisjonikomisjoni valiti K. Mauritz, A. Uesson ja R. Saulman. Praeguse komitee juhatuse ja revisjonikomisjoni volitused kestavad seega 1937. a. kevadeni.

*

E. Spordilehe detsembri-numbris avaldatud artiklis „Berliini eel“ puudutas Joh. Villemson olümpia-ettevalmistust ja olümpiakomitee osa selles töös. Ta märkis, et ettevalmistuse edukaks läbiviimiseks tuleb hoiduda neist vigadest, mis pidurdasid olümpia-ettevalmistust varemate olümpiamängude, eriti Amsterdami eel. Tuleb välja töötada säärane kindel kava, et ettevalmistuses valitseks täieline koostöö olümpiakomitee, eriliitude ja spordiühingute vahel. Selle töö koordineerimiseks pidas Joh. Villemson vajaliseks olümpiakomitee konstruktsiooni muutmist ja tema ülesannete ümberkorraldamist.

Nagu nähtub olümpiakomitee viimase istungi ülaltoodud kirjeldusest, ongi nende E. Spordilehes avaldatud seisukohtadega arvestatud ja seda mööda läbi viidud rida uuendusi. Nüüdsest peale kuulub olümpia-ettevalmistuse tehniline juhtimine kogu selle ulatuses eriliitudele, kes omakord püüavad ettevalmistustöösse rakendada spordiühinguid niiviisi, et viimased senisest suuremal määral kaasa töötaksid ühises ettevõttes. See asjaolu on suureks edu tagatiseks.

Praegu on olümpia-ettevalmistuse alal käsil pinna sondeerimine üldtaseme ja tippsaavutuste tõstmiseks. Uue süsteemi järgi on võimalik hulkasid senisest suuremal arvul ligi tõmmata, kuid tegevuse edaspidine edu sõltub ikkagi sellest, kuivõrd eriliitude oskavad kõiki tehnilise ettevalmistusega seotud organisatsioone ja isikuid rakendada tööle. Esirinda kerkib organiseerimise ja aparatuuri käimapaneku oskus, edasi üldjuh-tide-treenerite leidlikkus kohapealsete abiliste valimisel ning töömeetodi väljatöötamisel. Kõige selle juures jääb olümpiakomiteele järelevalve töö üle ja rahaline külg.

Olümpiakomitee muudetud konstruktsioonis on eriti tervitatav juhatuse valimine ainult neljaks aastaks, s. t. üheks olümpiamängude vahemikuks. Sellega on alaliselt kindlustatud värskemate vaadetega inimeste juuretõmbamine, mis väga oluline komitee ülesandeks oleva suure juhtimistöö teostamisel. Veel edasi tuleks

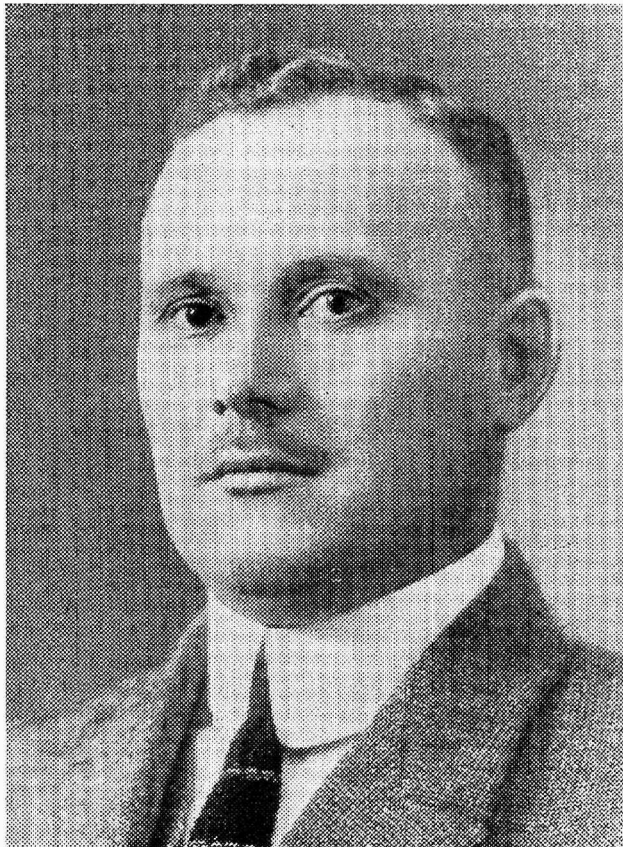
leida ka moodus mitte ainult juhatuse, vaid ka kogu komitee koosseisu värskendamiseks. Paljud senised olümpiakomitee liikmed on asunud elama väljaspool Tallinna või üldse loobunud tegelikust tööst.

Asetleidnud komitee täiendamises on eriti hinnatav H. Tammeri valimine. Varem tegevspordilase ja ka teisiti osavõtnult olümpia-ettevalmistusest on ta väga heas kursis olümpiakomitee töö ja ülesannetega.

Kuna olümpiamängud pole enam kuigi kaugel, siis olümpiakomitee peaks kiirelt lahendama meie esindaja küsimuse rahvusvahelises olümpiakomitees, ja samme astuma kohase isiku valimiseks. Vastasel korral jääb side suure olümpiakeskusega nõrgaks.

Kuigi meie olümpia-ettevalmistus on hilinevad, tuleb eriliitudele olümpiakomitee uutel põhimõtetel asuda kiirelt tööle, et ühiselt innukas koostöös tagasi võita kaotatud aeg.

J. Laidoner 50-aastane.

Kindral J. Laidoner, vabadussõjajaegne vägede ülemjuhataja, kes 12. veebr. sai 50-aastaseks, on praeguseni rohkem kui kümme aastat seismud tähtsal kohal Eesti spordiliikumises.

Eesti olümpiakomitee, kus L. selle asutamisel (1920. a.) peale oli abiesimeheks, valis ta tänava olümpiakomitee uueks esimeheks. Varemalt viie aasta kestes (1928. — 1932. a.) J. L. oli Eesti spordi keskkliidu esimees ja nelja aasta kestes (1929. — 1932. a.) spordi keskkliidu esindajana kehakultuuri sihtkapitali valitsuse liige.

JOOKS HULLUMEELSUSESSE

Võistlus, mis iialgi ei tohi korduda. — Piin ilma lõputa Colombes'i staadionil. — Vide, Ritola ja Nurmi 10 km jooksu eesotsas. — Kokkuvõtmised enne ja pärast finiši. — Üks jooksja hullunult jookseb vastu suunas. — Wide deliriumis. — Üksnes Nurmi suutis üle olla tragöödiast.

See jooks on kustutatud olümpia võistlusalade nimestikust. Colombes'i staadionil, 1924. a. mängudel, joosti teda viimne kord. See oli piin ilma lõputa, tragöödia, mis mälestamisel veel tänapäeval äratub jubedust.

Eelviimase päeva programmis seisis 10 km murdmaajooks. Päev enne seda saabus kujutlematu kuumus. Pariis oli otsekui vulisev nõiakatel, juba teekond staadionile tundus põrgupiinana. Kes katsus teekonna sooritada lahtises autos, sellele kõrvetas päike halastamatult pähe. Kinnine sõiduk oli aga veel hullem kui tugev leil. Sest see kuumus oli kujutlematult kuiv. Ta tõmbas kehast välja iga niiskuse piisa. Väiksemgi liigutus muutus vaevaks. Iga samm jättis pehmunud ja kuumunud asfaldisse sügavad jäljed. Kohtasin mehega, kes kolm korda oli läbistanud Sahara. Jõuetu kahvatus seisis näol, ta laubalt langesid suured, pärlitaolised tilgad. „Iialgi,“ hoigas ta, „ühelgi mu reisil ei ole ma midagi säärast läbi elanud.“

Staadionil õhk oli tardunud liikumatusesse. Sanitaridel tuli olla alalises tegevuses. Mehed, naised, lapsed langesid jõuetusest minestusesse. Atleedid, kes eelmistel päevadel olid hüpanud 7 meetrit kaugemale, liikusid murul kui olevused, kellel üdi kontidest on välja põletatud.

Sellel päeval toimus cross-country start. Esines
40 jooksjat, oma rahvuste eliit.

Mehed, kellest nii mitmed küll juba rohkem kui sada korda juba säärase jooksu sooritanud ja võitnud, mehed, kes oma kehasid aastatepikkuses treeningus selle pingutuse vastu koolitanud. Kuid säärase vaenlase vastu nad osutusid abituteks. Mitte tempo, mitte hüppamine üle kraavide, mitte ronimine üle takistuste, mitte tampimine meetrikõrguses rohus, mitte 10.000 m ei jätnud neid teele, vaid Colombes'i kõrvetav päike tegi nendele otsa.

Alul näis kõik minevat hästi. Esimeses kontrollpunktis juhtis „lendav kooliõpetaja“ Rootsist, suur ja tore Edvin Vide, tihedalt tema taga on Ritola, vana soomlane, kes oleks olnud oma aja suurim jooksja, kui tema kõrval poleks olnud Nurmit. Kolmandal kohal järgnes Nurmi ise. Jooksjate rida on juba rebenenud, kuid kõik püsivad veel jooksus. Veerandtunni järele teatab valjuhääldaja staadionil, et Nurmi on enda kätte võtnud juhtimise, Vide on kolmandale kohale tagasi langenud, ta on tihedalt Ritola kannul. Jooks läheb

Esti Spordilehe detsembrikuu numbris avaldasime artikli „Närvide võitlus“, mille autoriks Paul A. Hofer ja mis kuulub tsükklisse „Rekordide pöörisesse“. Avaldame siin sama autori samast tsüklist teise kirjutuse, „Jooks hullumeelsusesse“, mille aine ja käsitus on oma haaravuselt vähemalt võrdtugev „Närvide võitluse“ omaga.

edasi, mööda valgetest tulba-kestest, mis märgivad jooksu- teed, läbi rohu ja põõsaste, murdmaad pidi kinkudest üles ja alla, üle aedade.

Poole tunni ümber on möödunud stardipaugu kõlamisest, kui staadioni värava juures puhkeb metsik kisa ja kära. Nurmi on seal. Kergelt,

elegantset, pika ruumihaarava sammuga, käte õotsudes, nii sooritab ta rahulikult oma ringi ja purustab finišilindi. Endastmõistetavalt, ta õhuke spordidress kleepub keha külge. Kuid ta süda lööb täpselt sama puutumatuna sellest vägevast saavutusest, nagu vähesed päevad varemalt, kui ta üksteise järele 1500 ja 5000 m võitis rekord-aegadega. Tollele imejooksjale ei suutnud midagi teha isegi Colombes'i päikese põrguline lõõm. Ja need kümnedtuhanded, kes nüüd näevad, kuidas ta pikaldaselt tagasi pöördub oma kabiini, liigutamatuna marulistest kiiduavaldustest, need kümnedtuhanded tunnevad, et

nad on üle elanud ühe nendest fenomeenidest, mida aastatuhandete vältel juhtub üksnes kord.

Peagu kaks täit minutit hiljem ilmub Ritola. Kõhn keha — peagu kuju ainult nahast ja luudest — on pingutustest muutunud veel kõhetumaks, kuid ka tema sooritab veel oma ringi, visalt, kokkulitsutud hammas- tega, nii pigistab ta oma piinatud luukerest välja energia viimase järelejäägikese. Kuid siis ta on valmis, otsas. Finiši taga haarab ta käega südamele. Ta peab istuma. Veel mitte kunagi varemalt ei ole Ritolat nähtud sellisena. Soome meeskonna juht on sügavalt vapustatud ja ka hirmunud.

Jälle möödub peagu kaks minutit. Nüüd peab Vide tulema. Kuid siis äkki puhkeb võidukisa ameerika koloonias. Johnson on kolmas mees. Kuhu jääb rootslane?

Ja siis algab tragöödia.

Üks inglane ilmub, korisedes ja tuikudes. Üks samm teispool finišijoont langeb ta kokku.

Järgmine on hispaanlane, ta tuleb hiiglaareenile jõllitavate ja klaasistunud silmadega ning keerab rajale vasakut kätt. Talle viibatakse ja vehitakse, et ta on eksinud, ta peab paremale poole jooksuma, kuid mees jookseb edasi. Korrapidajad asuvad talle teele ette, keeravad ta ümber; ta rebib end lahti ja jookseb edasi väärsuunas. Ta püütakse veel kord kinni, keegi kõneleb temaga vihaselt. Kuid ka ajal, mil meest kinni hoitakse, ta jalad tambivad pinda, ikka ühes ja samas

Talviseks hooajaks

ostate kõige soodsamalt

Suuski,

ühes tarvismineva varustusega,

liuraudu,

mitmesuguseid

**hoki saapaid ja pansche,
Kanada hoki keppe, kettaid
ja väravavahti säärekaitsjaid,**

tõuke- ja spordikelke

j. n. e.

O.-ü. „**Esio**“, Tallinn

Pikk tän. 47.

Tel. 444-22.

rütimis. Ta ei ole enam oma meelemõistuse juures. Veel kord paiskab ta mehed, kes tal teel ees seisavad, kõrvale, kuid siis on lõpp. Ta kukub pikali. Kuid ka veel pikali olles ta jalad märatsevad edasi; ta teab, et ta peab veel jooksma, ja nüüd lebab ta deliriumis ning unistab võib-olla sellest, et tema veel võidab jooksu.

Ta pöörleb maapinnal, kogu keha ringleb peatumatult õhus edasi kihutavate jalgadega.

Need ei kuulu enam temale, need on muutunud iseseisvateks olevusteks, need sooritavad jooksu üksinda. Lõppeks ta tõstetakse maast üles ja toimetatakse kabiini. Kuues jooksja kukub lõppsirgel maha nagu kott.

Cross-country-jooks on meeskonna võistlus. Alles siis, kui kolm omamaalast on läbistanud finischi, tuleb meeskond tervikuna hindamisele. Staadion ootab palavikult kolmandat soomlast. Kuus oli startinud. Kas Nurmi ja Ritola grandioosne jooks peab tõesti ilmaasjatu olema? Ja kuhu jääb Vide, võimas rootslane? Siis ilmub kaheksandana jälle üks soomlane. Ta pilk on puuritud enda ette maha, kui ta sooritab viimast ringi. Äkki, mõni meeter enne finischi, jääb ta seisma, vaatab üles, haarab enesel peast kinni, nagu oleks ta suure rumaluse teinud, siis keerab ümber

ja hakkab teed pidi tagasi jooksma.

Publik hakkab karjuma; korrapidajad jooksevad veheldes üle muru. Soomlane peatub veel korra, abitsivalt ekslevad ta silmad üle söeraja, siis näib ta jõudvat arusaamisele. Keerab veel kord ümber. Nüüd tuleb ta vist küll toime jooksu lõpetamisega. Kuid põletav päike on siiski röövinud ta meelemõistuse. Jälle teeb ta peatuse, jälle keerab ta ringi, siis jääb ta täies-

ti meeleheitlikult seisma, väheste meetrite läheduses ta ees on finisch, kuid soomlane ei näe seda. Ta hakkab oma enese telje ümber ringlema, nagu jooonu haarab ta kätega õhku. Ta treener möirgab nagu hullumeelne — seal, seal on finisch, jumala pärast, tee ometi veel need paar sammu, ava silmad, seal see ju on! Jooksja vaatab möirgajale mõistusetult otsa, vaatab siis finischisuunas, mida talle järjest uuesti näidatakse. Ja siis täiesti pikaldaselt hakkab ta liikuma, nagu väga vana, väga väsinud mees komberdab ta teed pidi, pea norus, nagu vaene peksasaanud koer. Nii läheb ta läbi finischi. Soome on võitnud.

Vide aga ei saabu. Neljakümnest, kes võidujulgelt ja värske jõuga väljusid, saavutas viisteistkümmend staadioni värava. Nendest üksteistkümmend suutis katta lühikese tee staadioni väravast finischini. Kakkümmendviis ülejäänud, nende seas Vide, suur Vide, on jäänud teele.

Kuskil teel ta langes. Kui ta kanderaamile pandi, hakkas ta fantaseerima,

see oli ehtne palavikudelirium, veel kaua pärast seda ei suutnud ta toibuda sellest mõrtsukalisest päevast. Ta raudne konstitutsioon oli täieliselt segamini vapustatud. Üks ta kaasmaalastest oli koguni rohkem kui nädala surmaohus, ta oli saanud rabava päikesepiste ja pidi pika aja lebama haigemajas. Paljud teised kaotasid vähemalt tundideks mõistuse.

See oli Colombes'i murdmaajooks. Kihutamine hullumeelsusse. Iialgi enam ei võeta seda võistlusala olümpiamängude kavasse.

KAUBAMAJA

„SPORT“

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

soovitab täielises valikus
talviseks hooajaks

sporditarbeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse,
toakingi ja talviseks
hooajaks **viltsaapaid**

VÕIMLEMIS- JA SPORDIMÄNGUDE EEL

Ülერიიკლიკე võimlemis- ja spordimängude korraldamise mõte kerkis Eesti spordinädalana päevakorda juba 1932. a. Siis oli mängude pidamise üheks mõjutajaks teataval määral satisfikatsiooni andmine Los Angelesi mängudest eemalejäämise eest. Oli mõeldud spordinädal korraldada 1933. a., milleks olid koostatud vastavad kavadki. Hiljem aga leiti, et spordipidustuste kokkusaamine juubeli-laulupeoga on liig koormav laiematele rahvahulkadele ja halvab mängude läbi viimist ning õnnestumist. Sellepärast määrati mängude korraldamisajaks käesolev aasta. Ühtlasi täiendati kava, seda kõige suuremal määral võimlemise osas ja edasi rahvatantsude juurevõtmisega.

Nagu spordiringkondadele vastava ringkirja kaudu juba teada, peetakse esimesed võimlemis- ja spordimängud Tallinnas 15.—17. juunini. Tegelikult korraldatakse on spordi keskliit. Kava detailsemas osas erialade võistluste korraldamisel on abiks vastavad eriliidud. Mängude juhtivasse komiteesse kuuluvad A. A. n d e r k o p p, L. T õ n s o n ja L. K a l m e t. Võimlemise üldjuhiks on E. I d l a. Peale viimase on mõeldud ka mõnel võistlusspordi alal ametisse kutsuda üldjuhid.

Esikoht mängude kavas on antud võimlemisele. Seega Eesti mängud sarnanevad osaliselt tuntud sokolipidustustele. Võimlemine on seni Eestis olnud võrdlemisi tagaplaanil seisvaks alaks. Eelolevate võimlemismängudega loodetakse aga murranglikult võimlemine viia laiasse massidesse, pealegi kui on teada rahva seas valitsev suur huvi võimlemise vastu.

Võimlemise massidesse viimine on alanud juba mängude eeltööde osas. Üheks esimeseks etaabiks selles sihis oli 3. ja 4. veebr. Tallinna kokkukutsutud mängude juhtide päev. Kohale oli ilmunud 28 võimlemisõpetajat reast provintslinnadest, igast linnast üks mees- ja üks naisjõud. Säärast eliiti võimlemisõpetajaskonnast on Tallinnas koos nähtud harva. Nende võimlemisõpetajatega võeti praktiliselt läbi mängude kavas olevad võimlemise harjutused. Tagasi jõudnult koju pidid Tallinnas viibinud juhid kokku kutsuma oma linna ja selle lähema ümbruse võimlemisjuhid, et neile õpetada kätte Tallinnas näidatud harjutused. Sarnaselt, n. ö. käest-kätte, levitatakse ühised harjutused üle maa. Juhtide-päevi on mõeldud veel korraldada, eeskätt aga Tallinna ja selle ümbruse juhtidele, kes esimesel päeval puudusid.

Peale tegeliku õpetamise saadetakse kõigile mängudest osavõtjale kätte piltidega varustatud harjutusi kirjeldav brošüür ja saatemuusika album. Praegu keeb keskuses kibe töö brošüüri koostamiseks ja kiireks trükiandmiseks. Lisaks kõigele saadetakse nõudmiste järjekorras keskliidu poolt vastavad (võimlemise ja rahvatantsude) instruktoriga kohale tasuta. Seega on ka kaugematel nurkadel võimalik saada otsest juhatast harjutuste õppimiseks.

Harjutused on eraldi koostatud meestele, naistele, poislastele ja tütarlastele. Koostajate ütelusel on harjutused lihtsad, nii et nende õppimine ei tohiks teha kellegi ülepääsematud raskusi. Meestele ja naistele koostas harjutused

KUTSE MÄNGUDELE.

Meil on au teatada, et korraldame käesoleva aasta juunikuul 15., 16. ja 17. päeval Tallinnas esimesed ülერიიკლიკud võimlemis- ja spordimängud hra rüügivanema austava patronaadi all

E. Spordi Keskliit, koos kõigi seltskondlike, noorsoo, kodukaitse ja teiste organisatsioonidega, toetudes Eesti noorsoo suurele huvile kehakultuuri vastu, loodab pidustustest laialist ja rohkearvulist osavõttu.

Meie oleme püüdnud pidustuste kavasse haarata kõiki neid alasid, mis on tegureiks meie rahva kehalise tugevuse ja tervise tõstmisel. Eriti aga oleme arvestanud pidustuste üldisloomu, mis peab taotlema jõurikast rahvuslikku eneseväljendust.

Meile kõigile on kallid need kõrged ülesanded, mida meil ühiselt täita noorsookasvatuse, riigi julgeoleku, koduse rahu, heaolu ja rahva tervise alal. Selle tõttu koguneme pidustusele ka kõige kaugematest kodumaa nurkadest kui üks pere meie riigi vanasse ja kuulsusrikkasse pealinna. Taotleme neid kõrgeid ülesandeid, milleks kohustab meid omariikkus, omakultuur ja meie riigi ja rahva tulevik.

Eesti Spordi Keskliit koos mängude nõukoga tahab kõik teha, et need Tallinnas veedetavad päevad kujuneksid selleks elamuste ja õpingute salveks, kust meie noorpõlv ja ta juhid võiksid ammutada neid väärtusi ja kogemusi, millest seni on sageli tuntud puudust.

EESTI SPORDI KESKLIIT.

† RAOUL PÄRNPUU

**Eesti Jalgpalli Liit.
EJL Kohtunikekoogu.**

E. Idla, poistele E. Lepp ja tüdrukutele prl. Käppa.

Peale võimlemise ja rahvatantsude massesinemiste on mängude kavas võistlusspordialadena kergejõustik, ujumine, rattasõit, tennis, jalgpall ja pesapall. Nendel aladel võistlevad omavahel maakonnad, kusjuures Tallinn ja Tartu on maakondadest eraldatud. Maakonnad esinevad teatud aladel vastavalt kas kahe osavõtjaga või ühe meeskonnaga. Teistel Eestis harrastatavatel aladel, nagu raskejõustik, käsipall ja talvespordi alad, peetakse mängud 1934./35. a. hooajal eraldi mängudena. Et spordimängud oma kahe osaga haaravad peagu kõiki olümpiaalasi, siis võib mängusid nimetada ka Eesti olümpiamängudeks. Tegelikult ongi nad osaks olümpia-ettevalmistuses Berliini vastu.

Jääb soovida, et organisatsioonid, nagu spordiühingud, haridusseltsid, kodukaitse, koolid, ÜENÜ jne., kiiremas korras otsustaksid mängudest osavõtu küsimuse, sellest kohe teataksid vastava kättesaadetud

ülesandmislehega keskliidule, ja ise viivitamatult asuksid mängude ettevalmistusele.

Eesti spordiaaloos kujunevad võimlemis- ja spordimängud kahtlematult suurimaks sündmuseks ning esimeseks sellesarnaseks rahvuslikuks ürituseks. Sellistena on mängudel murranglik tähendus kogu meie kehakultuuri liikumisele, selle propageerimisel ja levi-

MASSEERIJA

(Näonaha puhastus ja korrashoid)

Emilie Leppik

Kaupmehe 15—2, kõnet. kella 10—1 ja 4—6, tel. 460-32.

tamisel senisest laiematesse rahvahulkadesse. Sellepärast: kõik organisatsioonid, spordijuhid ja sportlased, käed külge mängude kõige õnnestunumaks läbiviimiseks!

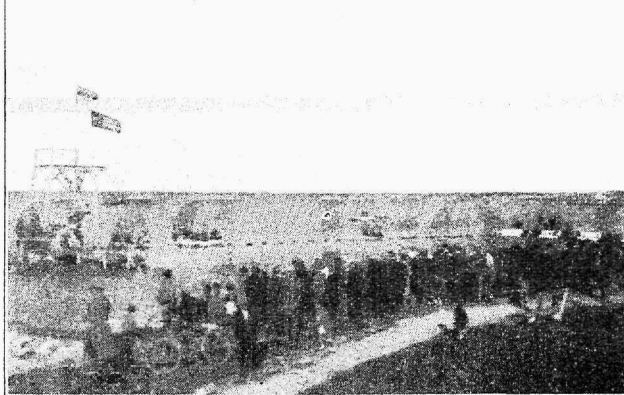

VÕIMLEMIS- JA SPORDIMÄNGUDE JUHTIDE 1. PÄEVAST OSAVÕTJAD TALLINNAS 3. ja 4. VEEBRUARIL.
Istuvad vasakult: prl. A. Klamm, prl. Rezold, pr. L. Kütt, keskliidu abiesimees L. TÕNISON, E. LEPP, prl. Laissaar, prl. O. Blaubrick, võimlemise üldjuht E. IDLA. Seisavad: prl. Michelson, pr. Lang, Saar, O. Topman, Pauskar, Loor, A. Kalamees, H. Rosenberg, prl. Lohuaru, R. Ütt, prl. Orgussaar, J. Villemson ja Lang.

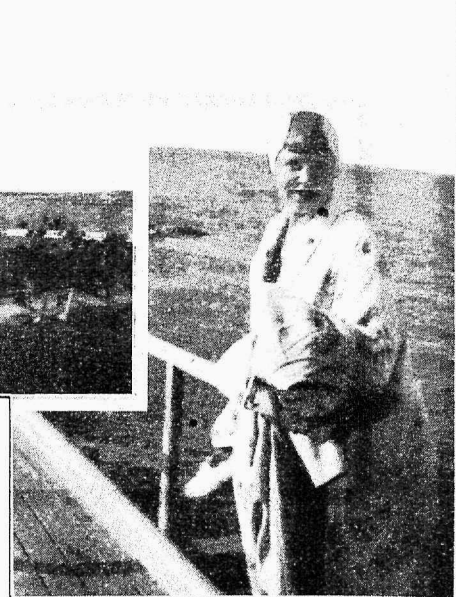
UJUMISEST

JA

TREENIMISEST

Pildil vasakul Haapsalu uus bassein, kus peeti l. a. esivõistlused. Paremal INGE HEINMAN, Kalev, noorepõlve edustajaid.

Kes kolm, neli aastat tagasi katsus võrrelda ujumist teiste, näiteks kergejõustiku-aladega, see pidi tunnistama, et ujumine on meil kõige nõrgematest kõige nõrgem ala.

Kui ta võrdleb nüüd, siis ta nii enam ei ütle.

Võlgnedes suurt tänu just Voinov'i basseini ole meie ujudajad jõudnud nii kaugele, et ei pruugi enam häbeneda oma saavutuste pärast. Arvestades protsentuaalselt maailmarekordide suhtes on ujumise tagajärjed paremad kui näit. keskmäära-jooksude omad. On kindel, et ujumine edeneb veel tublisti, sest kõik ujudajad on alles noored (15—23-a.) ja rekordid paranevad praegu veel nii suurte hüpetega, et ei ole tõenäoline nende äkiline seisak.

Nagu öeldud, on suuri teeneid just Voinovi basseini. Seal harjutades on mitmed keskpärased ujudajad kõige üllatavamal viisil tõusnud ujudajate esirinda, seal on paljud head ujudajad saavutanud oma hiilgevormi. Tuletame ainult meele, kuidas Volke ülemineval talvel oma 100 m vabalt-stiili aja viis 1.25 pealt 1.10 peale ja käesoleval talvel saavutas selili hiilgava aja 100 m 1.18,8, millega võib Euroopa igal võistlusel edukalt esineda. Samuti saavutas ka kalevlane Kraus peagu tundmatu mehena eelmistel võistlustel 200 m rinnuli ajaks 3.10,6, mis on silmapaistev resultaat. Mis oleks olnud, kui meil poleks olnud Voinovi basseini harjutamiseks? Nüüdsetele tagajärgedele jõudmiseks oleksid mehed vajanud siis vähemalt paar suve kibedat tööd.

Praegu on meil neli tippsaavutuste-meest. Need on: E. Mõtlik, Kalev, vabastiilis; E. Volke, NMKÜ, selili; A. Gröön, NMKÜ, ja A. Trahov, NMKÜ, mõlemad rinnuli. Peale nende on meil terve hulk nooremaid ujudajaid, kes kõik näitavad silmapaistvat edenemist. Loo-tustandvaim neist on E. Rosenberg, Haapsalu Läänelast, kes hoolimata oma 15-aastasest eest töötab kõige lähemal ajal Mõtlikule kibedaks konkurendiks kujuneda, eriti lühimaades. Rosenbergil on kaunis stiil, käetõmme on pikk ja sulav ning ta töötab end läbi vee peagu kuulmatult. Rosenberg ujudajana on Läänela treeneri H. Rahmani töö ja vaeva tulemus ja näib, et töö kiidab täiel määral tegijat. On veel terve hulk noori silmapaistvaid ujudajaid, kuid mu eesmärk pole

neid kõiki siin loetleda. Tahtsin selle kirjutuse pühendada neile, kes püüavad saada headeks ujudajateks, kuid ei saa; kes treeniavad kuust kuusse, aastast aastasse ja ometi jäävad varju. Mõnigi neist loobub pikapeale treeningust ja jätab ujumise hoopis maha.

Millest aga on tingitud, et mõni nii äkki tõuseb ja ujudajate esirinda satub?

On see talent?

Vaevalt. Paistab, et kõige tähtsamat osa etendab treening ja eriti just viis, kuidas treenitakse.

See paistab olevat niivõrd loomulik, et mõnigi imestab, miks niisugust lauset üldse on vaja öelda. Seda aga on vaja öelda, sest väga paljudel ei ole vähimatki ettekujutust, mida nad oma treeninguga püüavad kätte saada. Mõni lihtsalt ujub ja ütleb, et küll oskus tuleb praktikast; teine valvab kõige suurema tähelepanuga, et liigutused toimuksid stiili järgi. Sellest aga on vähe.

Katsume leida need tegurid, mis mängivad tähtsat osa ujumise juures ja mida ujuja peab pidama silmas treeningul.

Alates kõige lihtsamast vaatame, kuidas ujumisel keha üldse asetseb vees. Inimese kehal on sääranne omadus, et suudab veel püsida, kui kopsud on õhku täis, kusjuures ei pruugi ühtki liigutust teha keha veel hoidmiseks. Ujumise juures küll ei ole kopsud õhku täis, kuid seal tõstab vastuoolav vesi keha sedavõrd (keha asetseb vees väikese kallaku all), et jällegi ei pruugi ujuja keha veel hoidmiseks raisata ühtki liigutust.

Algaja ujuja, keda ei ole vastavalt õpetatud, katsub end võimalikult kõrgele veest välja upitada, et vabamalt hingata. Hea ujuja on rahuldatus hingamisega õige veepinna lähedalt, ja olles rahul sarnase asendiga ei vaja ta jõudu enese toetamiseks või mõne kehaosa veest väljas hoidmiseks. Ta rakendab oma liigutused ja kogu energia keha edasiviimiseks, sest keha ju püsib ise vees. Siiski leidub ka meie parimate ujudajate seas neid, kelle liigutustes on keha toetamise tendentsi. See on neile jäänud külge kas hoolestusest või õppimise ajast, mil nad püüsid kunstliku püsivuse abil end mehaaniliselt veel hoida. Eriti sel-

gelt märgatav on see viga nende juures, kellel crawlis sisse hingates pea järsult tõuseb ja, kui hingamine tehtud, siis uuesti alla langeb. Huvitaval viisil võib seda viga märgata eriti meie naisujujate juures, kuigi naised peaksid ometi paremini veel püsima kui mehed. Kellel see eelpool nimetatud viga on, see väsib ruttu, keha kipub vees pöörlema ja kopsud on üle kooratud. Keha võib alles siis kõrgemale tõusta, kui kiirus ujumisel suureneb. Hüdroplaani põhimõttel tõstab vastuvoolav vesi keha ja võimaldab kehale paremat edasipääsu, kuna vee vastusurve on vähenenud pinna tõttu nõrgem.

Teine väga tähtis asi ujumise juures, mille vastu palju patustatakse, on hingamine. Suurima tähtsuse omandab ta crawlis juures. Kes ei suuda õieti hingata, ei saavuta crawlis mingit silmapaistvat edu. Väle hingamine matab hinge, väsitab ja kurnab kopsu. Ühes sellega mõjub ta ka rängalt südamele. Hingamine peab sündima rütmiliselt ja katkestamatult, hingates kiirelt suu kaudu sisse ja aeglaselt nina kaudu vee alla välja, kusjuures tähelepanu tuleb pöörata sellele, et väljahingamine kestaks veel siis, kui nägu hakkab tullema veest välja.

Kolmas tähtis tegur on lihaste lõdvendus. Vaatame seda lähemalt. Käed ja jalad teevad ujumise juures rütmilisi liigutusi. Seejuures ainult osa liigutustest teeb kasulikke tööd — viib keha edasi. Sellesse ossa on paigutatud jõud. Teine osa liigutustest nii öelda ei tee mingit tööd ja on suunalt otse vastupidine eelmisele.

Kui ujuja on tõmbe teinud, siis, valmistudes ette järgmise tõmbe jaoks, peab ta sellele lihastegrupile võimaldama täieliku puhkuse. Lihased tulevad lõdvaks lasta ja see lõdvendus peab olema võimalikult suur. Mida lõdvemad need lihased puhkusemomendil on, seda värskem on lihas järgmise tõmbe ajal ja seda kauem jätkub ujujal jõudu.

Ka süda suudab ainult seepärast aastakümneid ühtesoodu tuksuda, et ta peale kokkutõmbumist kohe lõdveneb ja puhkab järgmise tukse jaoks.

Meie ujujate keskel vaadatakse sellest asjaolust peagu alati mööda, või ei anta sellele suuremat tähtsust. Tõsi, ujuja küll ei pinguta lihast puhkusemomendil, kuid ta ei lase ka teda küllalt lõdvaks. Lõdvendamine nõuab kauast harjutamist ja endakontrolli.

Weismüller jutustab oma raamatus „HOW TO SWIM AMERICAN CRAWL“ („Kuidas ujuda ameerika crawlis“), et õppides ujuma pidi ta treeneri juhatusel lõdvendamist harjutama mitmed kuud, enne kui see kasvas talle „lihasse ja veresse“. Oma esimestel ujumisvõistlustel äratas ta üldist imestust omapärase loodeva ujumisstiiliga ja ta sai isegi seepärast mitmete ujujate pilget tunda, kuni lõpuks hakati taipama, milline tähtsus õieti on lõdvendusel. Sestsaadik on lõdvendus Ameerikas iga ujuja a ja o ja Jaapanis on ta võitnud suurima tähtsuse. Eestis on lõdvendus veel võõras.

Kui tõmme on tehtud, siis järgneb tõmbele kohanimis- ehk tõmbele ettevalmistusliigutus, mis, nagu öeldud, peab toimuma lõdvalt. Need kohanimisliigutused on suunalt vastupidised tõmmetele ja päripidised

keha liikumise suunale vees. Neid peab sooritama võimalikult täpselt ja ettevaatlikult (eriti rinnuliujumise juures), et veetakistus oleks minimaalne ja tõmbe läbi võidetud hoog ei saaks kannatada. Hoolikalt ja osavalt tehtud kohanimisliigutused annavad ujumisele sulavuse ja kerguse. Ujuja paistab vees hästi libisevat. See libisemine ei ole midagi muud kui ujuja võime vähendada minimaalseni vee vastusurvet hästisooritatud kohanimisliigutuste abil. Seepärast väsinud ujujal ei ole kunagi seda libisemist, mis värskel ujujal, kuna tal väsimuse tõttu kohanimisliigutused on kohmetud ja ebatäpsed. Muidugi oleneb libisemine veel tõmmete puhtusest ja ka ujuja keha loomulikust kujust ja asendist vees. Eriti viimane võib suuresti mõjutada ujumise edukust. Kui pead hoitakse liig kõrgel veest väljas, jalad vajuvad liig sügavale, ja sarnane olukord rikub tasakaalu ujumisel. Vilets tasakaal aga põhjustab asjatuid pingutusi, hingamise korratust ja hävitab täiesti ujumise kerguse ja sulavuse.

Räägime nüüd ka lõpuks midagi „ujumise kurvest“. Kui teeksite diagrammi, siis õpilase ujumise oskust võiks võrrelda joonega, mis moodustades kurve tõuseb sedamööda, kuidas õpilane edeneb. Kui ta on omandanud mõned ujumise „nõksud“, siis edeneb ta nende varal, kuni ta jõuab kohani, kus ta oskus ei tõuse enam, vaid moodustab sirgjoone — edenemine peatub. Neid sirgjooni võib olla palju ja neid põhjustavad õpilase halvad liigutused ujumise juures, ehk, ütleme, halb stiil. Niisamuti võib põhjuseks olla ka kätteõpitud liigutuste mittetäieline omamine. Kui vead parandatud, avanevad uuesti uued võimalused edendamiseks.

Kui niisugune sirgjoon on saavutatud, siis ei tohi katsuda sellest üle saada vägisi, rohke ujumise ja treenimise teel. See ei paranda, vaid vastupidi — põhjustab stiilivigade veel sügavamale juurdumise.

Need seisakud ujuja arengus on loomulikud, kuna ujumine on tõeliselt harjumuste „hierarhia“. Ujumisel juba kätteõpitud liigutused on saanud refleksideks — harjumusteks — ja neile lisandus ikka uusi ja uusi harjumusi. Loomulik, et neid harjumusi ei saa kõiki omandada korraga, vaid aegajalise õppimise teel. Ja koht, kus vanad harjumused refleksideks on muutunud ja uued algavad, ongi sarnane seisupunkt. Siinjuures ei ole arvesse võetud kehaliste tingimuste muutumist, nagu kasvuga ja kehalist tugevnemist.

Need ongi tähtsamad üldtegurid, millele ujuja peab treeningul oma tähelepanu pühendama. On ju lõpuks paljugi vigu, eriti stiili juures, mis põhjustavad halba edu. Ma läksin neist stiilivigadest mööda, kuna neile pühendatakse igas ujumisõpetuse raamatus suurt tähelepanu. Tahtsin aga näidata, et alati ei aita üksnes õigete liigutuste tundmine.

Nii siis, kui te väsite ja pikemad maad „ei lähe“, siis ärge jookske kohe end treeninguga tapma, või pead mürdma, kas te ei peaks oma stiili muutma. Vaadake enne järele, kas teie liigutustest on kadunud kõik toetavad refleksliigutused, kas teie hingamine on korralik, ja kas lõdvendate küllalt põhjalikult oma lihaseid kahe järjestikku tõmbe vahel. Suuremalt osalt peitub viga just nendes ja eriti viimases asjaolus.

EESTI JÄÄPURJETAJA

Jääpurjetust harrastasid juba meie isad. — Eesti Euroopale tooniandjaks jääpurjekate ehitamise alal. — Eesti suuri võite rahvusvahelistel jää-regattadel. — Ülemistel keeb kibe ettevalmistus euroopavõistlusteks. — Jääpurjetus ei ole kallid sport.

N. Tšutšelov.

Jääpurjetus on spordiala, mida harrastasid juba meie isad. Seda tõendavad need jääpurjetuse veteraanid, kes juba 20 aasta eest ehitasid endile purjekaid ja Haapsalu lahes korraldasid sõite oma isadelt õpetust saanult. Haapsalu oli Eesti jääpurjetuse hälliks oma selleks soodsa olukorra tõttu. Haapsalu juures külmab meri juba novembris, seega tunduvalt varem kui meie teiste mereäärsete keskuste juures. Samuti vanade jääpurjetajatena on tuntud saarlased. Hiljem levis see spordiala ka Tallinna. Tallinn, kes Balti-nail võib uhkustada oma kaua jäävabana püsiva sadamaga, saab jääpurjetust harrastada peamiselt tänu ülemiste järvele. Mere-hooaeg Tallinnas on väga üürrike. Kolmel viimasel aastal pole üldse saadud merel jääpurjetada.

Alul oli jääpurjetus lõbusõiduks. Sportlikult harrastatavaks muutus ta alles kümne aasta eest. Praegu on Eesti kogu Euroopas tooniandjaks jääpurjekate ehitamise alal. Tallinnas konstrueeritud tüübid on eeskujuks Euroopa kõigile jääpurjetusmaadele. Tallinna purjekate peamiseks tutvustajaks välismaal on olnud nende sagedased võidud rahvusvahelistel jää-regattadel. Eesti on tõusnud jääpurjetuse alal Euroopa parimaks, ja on jätnud seljataha kõik teised tugevad jääpurjetusmaad, nagu eeskätt Saksa ja Läti ning nendest veidi nõrgema Rootsi, Leedu, Austria, Norra, Soome jne. Ainus maa, kellega seni pole saadud võimeid proovida, on Ameerika Ühendriigid, kus seda ala harrastatakse ka väga suures ulatuses. Objektiivsete asjatundjate arvates on Eesti ja USA kõvemateks konkurentideks maailmameistri nimele. Maailmameistrivõistlusi jääpurjetamise alal pole seni veel peetud, küll aga euroopavõistlusi, millel Eestil rida võite ja meistrikohti.

Tundub kurioosumina, et samal ajal, mil Eesti jääpurjetus on rühkinud juba maailma esirinda, ta Eesti laiematele hulkadele on veel võrdlemisi vähetuntud ala. Võib-olla ainult selle tõttu, et jääpurjetajad ise pole küllaldaselt tähelepanu pööranud oma lemmikala populariseerimisele.

Alates detsembrist, millal Ülemiste järv tavaliselt kattub jääga, kuni peagu aprilli keskpaigani, harjutavad jääpurjetajad tasapisi omaette igal pühapäeval. Selle ala meistrid, kelle juures allpool lähemalt peatume, on jääpurjetusele asunud juba poisi-aastates. Ka praeguses noorsoos on märgata suurt huvi jääpurjetuse vastu. Suure massina jälgivad noored pühapäeviti jääl-sõitu ülemistel.

Mis on siis õieti jääpurjetus? Nimest nähtuna on ta purjesport, kuid ta erinevus olümpia purjejahispor-

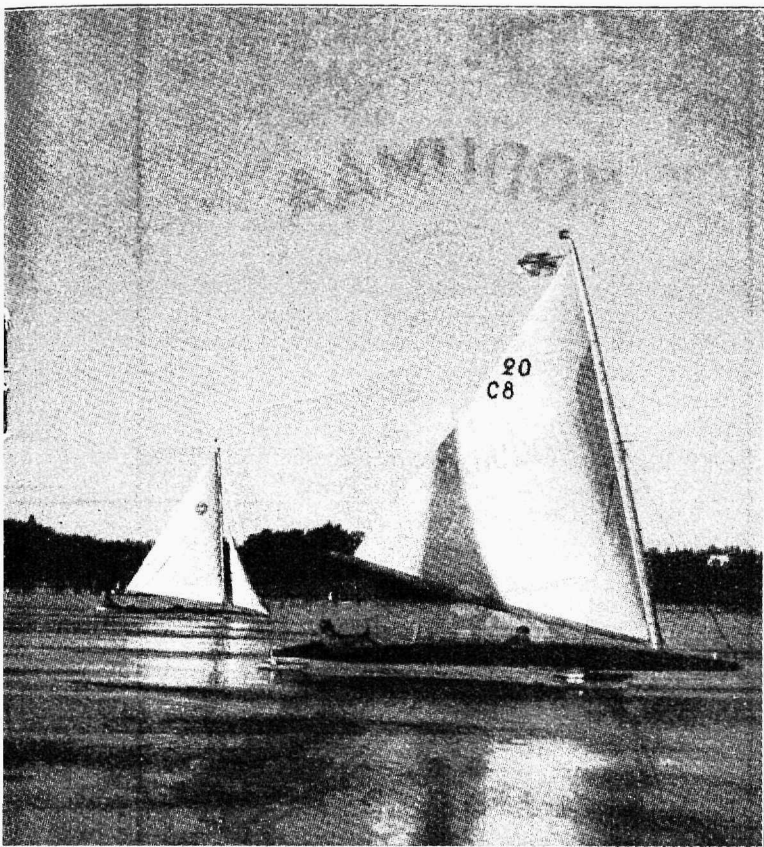

RAHVUSVAHELINE JÄÄPURJEKATE REGATTA Stora Värtanil, St juhtimisel saavutasid mitu suurvõitu. Pildil paremal kõige ees na purjekate klassis. Samal regattal E. GAHLNBÄCK

dist on suur. Ühiseks mõlemal spordialal on ainult puri, kuid juba selle käsitlemine ühe või teise sõiduki juures on peagu diagonaalselt lahkuminek. Näiteks jahi juht ei suuda otsekohe asuda jääpurjeka juhtimisele, samuti überpöördukt. Mõistetavalt kodunevad juhid kiiresti uue olukorraga, igal juhul kiiremini kui varem purjetusega üldse mitte tegelenud isikud. Eestis on rida mehi, kes võrdselt osavad mõlemas purjetamises. Säärastena võib nimetada V. Vireni, Andres Tšutšelovi j. t., kellest V. Vireni kuulus ka „Tutti V“ olümpia-meeskonda Amsterdams pronksmedali võitmisel.

Jääpurjeka meeskond on kaheliikmeline: roolinees ehk juht ja purjedel shotman. Mõlemal on purjeka juhtimisel võrdne tähtsus. Veidi suuremad nõuded on juhi vastu, kelleks rahvusvahelistel võistlustel võivad olla üksnes vastava sõiduloa omavad isikud. Shotmanilt seda ei nõuta. Sõiduloa annab pärast katse sooritamist igas riigis sellekohane komisjon. Kolm meest Eestis on selle katse sooritanud: E. Gahlnbäck, Holst ja V. Viren. Teistel pole seni olnud selleks tarvidust, kuna nad rahvusvahelistel võistlustel on esinenud shotmanidena, kodumaal võisteldes pole aga juhiluba tarvis. Häid juhte on Eestis palju, kuid jääpurjetajad ise tunnistavad tõesti headeks ainult euroopa-meistreid. Shotmanina on eestlastest suur populaarsus Andres Tšutšelovil.

D MAAILMA PARIMAD

Stockholmi lähedal, kus Eesti jääpurjekad vendade E. ja G. Gahlnbäckide ha „YVORITA“ (C 8), millel G. GAHLNBÄCK tuli võitjaks 20 m² klassis ja „ESYC — 1933-el“ tuli võitjaks 15 m² klassis.

Eesti kaks suuremat jääpurjetust harrastavat klubi on Tallinna Jahtklubi ja Eestimaa Jahtklubi. Esimeses on tuntumateks purjetajateks ins. P. Butte, Laane-korb jun., not. E. Muttikas ja neli venda Tšutšelovid — Andres, Jaan, Grigori (TJK-i ääreforward) ja nende ridade kirjutaja, Eestimaa Jahtklubis — Holst, Kusmanov, J. Scheel, Fr. Rottermann, ning vennad Etienne ja Gösta Gahlnbäckid. Haapsalus on tuntuim kapten Sergo ja Kuressaares Väärt. Kõigil nimetatutel on isiklikud purjekad.

Jääpurjeka-alus on torpeedosarnane ja puust, kahe istmeauguga — juhile ja shotmanile. Liigub kolmnurksetel n.-n. nugaladel. Kaks nuga on ees „torpeedo“ all risti asetseva põikpuu kummaski otsas ja kolmas taga, olles ühenduses autoroolirattaga. Purjepinna suuruse järgi jaotatakse purjekad eeskätt kolme klassi: 20, 15 ja 10 m². Enam-vähem on neil ühine konstruktsioon. Materjal võib olla erinev, kuid purje pindala igal klassil on kindlaksmääratud suuruses. Rahvusvaheliselt väga populaarne on neljanda klassina Holsti konstrueeritud monotüüp 15 m². Seda tüüpi purjekatel peab kõigil olema ettekirjutatult ühtlane konstruktsioon ja ka materjal.

Kõrvalseisjale näib jääpurjeka ehitamine väga kulukana. Tegelikult maksab keskmise suurusega jääpurjekas ümmarguselt 500 krooni. Sellest hinnast lövi-

osa neelab töötasu. Ise ehitades ei tõuse kulud kuigi kõrgele. Olen neid kelke ehitanud palju ja päris kodusel viisil. Mu esimese kelgu üle naerdi küll, kuid tasapisi olen ehitamises täienenud ja praegu valmistan koos venna Andresega igati vastuvõetavaid võistluskelke. Huvitav on märkida, et oma viimastest purjekatest ehitasime ühe kõõgis ja teise pööningul. Oli küll pahanudusi perenaistega, kellele ehitusmaterjalid lebasid igal pool ees, kuid see ei vähendanud põrmugi meie „loomise“ iha. Konstruktoriks on olnud peamiselt vend, mina olen abiks olnud. Alaliselt startivate purjekate arv Eestis ulatub üle 20-ne. Igal pühapäeval ülemistel on sõidus 15-ne purjeka ümber, peale selle veel purjekad Haapsalus ja Kuressaares. Paljud Eesti jääpurjekad leiavad nende hea konstruktsiooni tõttu kiirelt mõne välismaalase-ostja.

Holsti suurel eestvedamisel on järgmisel hooajal purjekate ehitamise alal loota lahedamaid tingimusi, nii et neid jäälinde ei tarvitse enam kõõgis valmis klopsida. Eesmärgiks on järgmise hooaja euroopavõistlustest osa võtta mitte vähem kui nelja purjekaga igas klassis.

Jääpurjetuse rahvusvaheline liit (EEU) asub Saksamaal. Selle kontrolli all ning määruste ja eeskirjade järgi korraldatakse iga-aastased euroopavõistlused. L. a. Riias tulid Eesti purjekatest meistriteks: 20 m² klassis „Phantom“, juht V. Viren, ja monotüübi 15 m² klassis „ESYC — 1933“, E. Gahlnbäck. Vabasõidu 15 m² klassis võitis suurima auhinna — kuld-pokaali — „Vampyr“ Holsti juhtimisel. Shotmaniks kõigil kolmel meistrisõidul oli A. Tšutšelov.

Vastavate määruste järgi omandab euroopavõistluste korraldamise õiguse kuld-pokaali võitnud rahvus. Eesti pole seda eesõigust seni kasutanud. Seda sellepärast, et kaugemate maade võistlejate kohta arvatakse, et nad ei sõida Tallinna. Jääpurjekas tuleb kohale transporteerida raudteeplatvormil. On väga kulukas näiteks Austriast või Saksast oma purjekaid Tallinna vedada. Sellepärast on tavaliselt kokku lepitud euroopavõistluste pidamisega Riias, kui kõigile rahvustele kõige kättesaadavamas kohas. Ka sel hooajal peetakse võistlused Riias, märtsis.

Eestlaste edu jääpurjetuses on pinnaks silmas mitmele võistlevale rahvusele. L. a., millal „ESYC — 1933“ tuli meistriks, tegid lätlased ettepaneku võistelda vastastikku vahetatud purjekatel. Nad uskusid, et meie edu peitub purjeka erilisemas konstruktsioonis ja teravates nugalades. Ettepanekuga nõustuti. Võistluse tagajärg oli, et E. Gahlnbäck lõpupunkti jõudnult oli poolkibedusega sunnitud lausuma „Vaene Eesti, kuhu sa nüüd jäid?“, sest lätlased olid ka meie purjekal sõites jäänud kaugele maha. Edu ei sõltu ikkagi niipalju purjeka omadusist kui sõitjate osavusest.

Euroopavõistluste vastu keeb Eestis praegu suur ettevalmistus. Tänavu on oodata eriti rasket konkurentsi, kuna ülesandmine võistlustele on kõigi aegade suurim. Võistlejaid tuleb Saksast, Leedust, Rootsist ja muidugi ka Lätist. Kõige paremas olukorras on kahtlemata Läti, kes võistlustesse võib paisata suurima arvu purjekaid. Eesti poolt on juba kindel viie purjeka osavõtt: 20 m² klassis kahekordne euroopameister „Phantom“, juht G. Gahlnbäck; 15 m² klassis „Vampyr“, ins. Sebulke; 10 m² klassis „Kobold“, juht J. Scheel, ja „Spiga“ nende ridade kirjutaja juhtimisel. Peale selle monotüübi klassis võistleb E. Gahlnbäck „Filou“! Praegu tuubin rahvusvahelisi määrusi, et sooritada sõiduloa-katse. Vastasel korral ei pääse ma oma purjekat juhtima. Kui eestlastel veab seniselt hästi, siis on oodata mõnegi euroopameistri tiitli lange-mist Tallinnale.

Pildil ETIENNE GAHLNBÄCK ja ANDRES TŠUTŠELOV
Ülemiste järvel.

Tulevikus jääpurjetus vast muutub jahtpurjetuse ceskujul olümpiaspordiks. Seda on taotlenud EEU juba nüüdki, kuid seda ala mitte harrastavate riikide vastu-seismisel lükati jääpurjetuse taliolümpia kavasse võtmine esialgu edasi. Eesti spordimängude taliosas peaks jääpurjetus leidma koha. Praegu on selleks astunud sidemisse Eesti olümpiakomiteega.

Ülemistel saab harjutada 15-miililisel distantsil. Euroopavõistluste distantsiks on aga 45 miili. Kiirus, millega selle distantsi näiteks l. a. „Vampyr“ kuld-pokaali võitmisel läbis, oli 125 km/tund. Kuid suurem purjek „Phantom“ arendas kuni 140 km/tund kiiruse. See kiirus on arvestatud otsejoones. Kui aga arvestada teel tehtud nurkade ja looklemistega, siis mõistetavalt oli tegelik kiirus tunduvalt suurem. Igal juhul ei suuda autod kiiruses jääpurjekatega võistelda. Mitme aasta eest, mil Tallinna reidil oli päris korralik auto-tee Aegnani, korraldati selline võistlus. Auto jäi kaugele maha. Nagu Tallinna taksolennuki juht U. Erasche lausub, on jääpurjeka kiirus selline, millega lennuk tõuseb maast õhku.

Huvitav on märkida, et jääpurjekal saab suurima kiiruse arendada ainult 4—5-pallilise tuulega. Kõvema tuule puhul tuleb purjepinda vähendada, vastasel korral kipub purjek ümber minema. Nõrgema tuulega ei saa aga vajalist hoogu ehk fahrti, nagu ütlevad jää-purjetajad. Veel üheks oluliseks aluseks suure kiiruse arendamisel on puhas, lumetu jää. Peab olema suur oskus tabada tuult hoo saamiseks. Selle juure on vajaline suur rahulikkus kiireks orienteerumiseks võist-lusolukorras. Peab omama meeolekindlust, et ei tekiks raskeid õnnetusi, nagu vastaspurjekale sissesõitmine või oma purjeka ümberminek. Ülemistel on näiteks sõidetud koguni vastu Linda-kivi.

Jääpurjetus peaks leidma Eestis senisest palju suu-remat harrastamist. Eeldusi seks omab ta rohkesti.

FOTO-ATELJEE

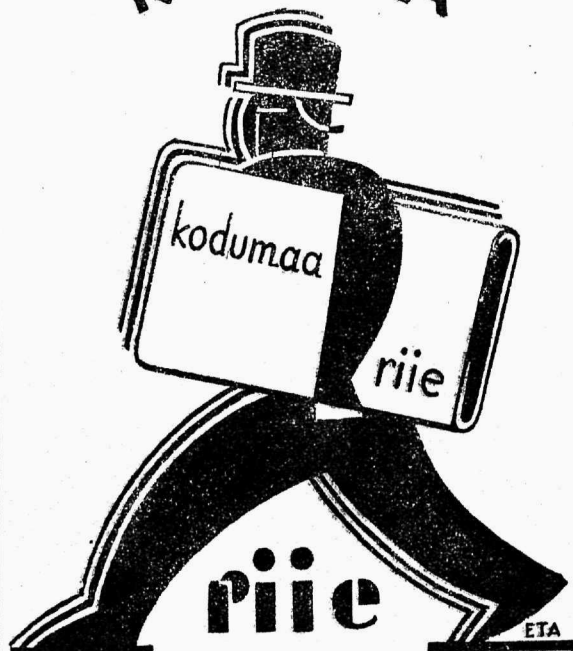
Parikas
TALLINN

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

KODUMAA

— olgu iga teadliku kodaniku hüüe!

Kodumaa vabrikute kalevid, puuvillased riided, siid ja kunstiid ning niidid on saadaval üle Eesti paremates kauplustes.

SUURMÜÜGIKOHT

A-S.

KREENBALT,

TALLINN

EDGAR KLUMBERG:

NÕUANDEID SUUSATAJAJAILE

Enamiku suusatajate-perest moodustavad n. n. huvisõitjad, kes oma lumiseid radu kühnavad vabas looduses, vahelduvas maastikus. Säärane sõit on nau- dinguks nii noorele kui vanale. Suusatamine tallatud teedel on ainult väike osa täielisest suusatamisest. Üksnes seda liiki suusatamist propageerides ei suudeta kunagi viia meie suusatamist rahvusvahelisele tase- mele. Suurim rõhk tuleb asetada just huvisõitjate- pere kasvatamisele ja kui laiemad massid on meelita- tud suuskadele, alles siis võib loota tugeva võistlus- klassi tekkimist, millest võrsuvad võimsad tipp- suusatajad. Suusatajate-pere kasvatamine on pa- rim tee Eesti suusatamistaseme tõstmiseks.

Suusasport on mitmekesine. Vastavalt ümbrusele ja vastavalt olukorrale on mitmet liiki suusatajaid. Meil on tavaliseks soovitada peamiselt murdmaasuuski usus, et nendega võib keskelt läbi kõige paremini välja tulla igas olukorras. Leian selle seisukoha väärina. Suusatüübid peavad vastama suusatamise iseloomule. Ülalöeldult on suur osa massist huvisõitjad. Need võib omakorda liigitada kaheks: mäe- ja retkesõitjad. Mäe- sõitjad tarvitagu mõistetavalt mäesuuski, nagu Telemark, Karpaat jne., milliste suuskade iseäraldu- seks on nende raskuspunkti asetsemine rohkem ees- pool. Ühtlasi on need suusad laiad, lühikesed ja jäme- dad. Kõik loeteldud omadused võimaldavad sõidul pa- remini sooritada hüppeid. Retkesõitjad, kes oma tee rajavad vabas looduses, maastikku valimata, valigu murdmaasuusad, milleks peale tavaliste murdmaa- suuskade on tuntumateks Turist, kitsamat tüüpi Kar- paat jne. Suusapikkus vastaku sõitja kehakaalule.

Kolmas liik tallab sissesõidetud teid. Need on kiirsõitjad. Nende suusad on märksa lühemad, pikkus tavaliselt 2,10 m. Soovitavad tüübid: Uusi- tuvaa, Lampise, Lappalaise jne. Neljas liik on suu- sa h ü p p a j a d. Hüppesuusad, ka Telemargi tüüpi, on eranditult pikad ja rasked. Seda selleks, et keha püsiks hüppel rohkem tasakaalus. Suuskade konstrukt- sioonis võib viimase aja uudsusena nimetada metall- kantisid, mis eriti sobivad mäe- ja hüppesuuskadele, millel läheb tarvis rohkem lõikavust.

Suusatüübile vastavalt tuleb valida ka sidemed. Mäe- ja hüppesuuskade sidemed, nagu Huit- field ja teised sellesarnased, on kannarihma- ga, mis seovad jala kindlalt suusa külge. Seetõttu on jalgadel suurem kindlus hüpete ja pöörete soorita- misel. Retke- ja kiirsõitjad kasutavad peagu erandi- tult klambersidemeid, nagu Siukola, Voitto, Bergen- dal, Kotka jne. Viimasel ajal tuleb turule ikka roh- kem uusi sidemete sorte, kuid võib öelda, et täiuslikku,

igale sobivat sidet pole veel leiutatud. Kuid kõik uuen- dused lähendavad sidemeid täiuslikkusele.

Vastavalt ilmastikule oli seni tarvitusel nelja liiki määreid: sulailmaga temperatuuril üle 0° kuni 0°, karedale ilmale kuni -1°, keskmisele ilmale kuni -6° ja pakasele kuni -30°. Nüüd on turule lastud veel sula ja keskmise ilma vahepealne määre, mis eriti tarvita- tav on suures lumes sõitmiseks ja temperatuuril +2° kuni -2°. Enne selle määre n. ö. avastamist tarviti kõige rohkem keskmise ilma määret. See tekitas aga viperusi. Suusad ei libisenud, eriti siis, kui tem- peratuur lähenes nullile. Kodumaa määretest on vä- ga head kaitseliidu ja meie meistrite omavalmistatud määred. Määrete viimistlemine igale olukorrale pole aga veel lõppenud ja sel alal on teha veel palju tööd. Kõrvalmärkuseks olgu, et vanasti tarvitati määrete asemel karvaseid nahku. Allasõidul seoti need suus- kade alla, karv päri suuska, ja aialajõudnult võeti na- had jälle ära. Nahku tarvitatakse veel praegugi Soo- me kaitseväes kuulipildujate ja raskemate laskeriis- tade veol.

Suusatamise stiililine külg pole suurele enami- kule kuigi selge. Olen jälginud peagu kõiki Eesti suurimaid suusatamisvõistlusi, ja pean ütleva, et põhjaliku kriitika alla tuleb võtta igasugused pöörded, pidurdused, allasõidud jne. Allasõitmine toimub meil peagu püstasendis. Kükkasendit tarvitavad vähesed. Tuleb meeles pidada, et mida suurem laskumise kiir- rus, seda sügavam olgu kehaasend. Väga puudulik meil on ka läbi lohkude sõitmine. Tuleb alata kükka- asendis, sellest pikkamisi sirgneda, nii et lohu põhjas olgu suusatajal püstasend, ja tõustes jälle pikkamisi laskuda sügavamasse asendisse. Seega lohust läbi sõi- tes on pea kogu aeg ühel joonel. Meil talitatakse ümberpöörduvalt. Laskutakse püstasendis, lohu põhjas võetakse aga kükkasend, nagu tahetaks sellega võtta hoogu ülestõusmiseks. Tagajärjeks on tagasilibise- mine ja kukkumised. Sarnaseid sõidustiili vigu võib veel palju loetella. Ainult järjekindlad kursused vi- lunud instruktorite juhatusel võivad tuua sellesse pa- remust. Iga suusataja eesmärgiks olgu oskus sõita vastavalt maastikule.

Tõukestiilide kohta peab märkima, et on möödu- nud ajad, millal sõideti kahe käega tõugates kolme- taktiliselt või vahesammuga. Selle asemel on tulnud kordamööda tõuge, n.-n. põhisamm kiiruisutaja sam- muna. See annab suurema hoo ja nõuab sõidul vä- hem jõukulutust. Samuti on tarvitusel vahesammuga kordamööda tõuge. Neid tõukestiile kasutavad Soo- me ja Norra parimad suusatajad. Kahe käega tõuge on kohal ainult mäest alla sõitmisel.

Treening ja närvisüsteem

NORMAALSE sportliku treeningu mõju närvisüsteemile on salgamatult ilmne. Näiteks tooduna on täiesti kindlalt teada, et närvireaktsioon omab erakordse tähtsuse sprinteri, lühimaajooksja, stardi juures. Närvide ja lihaste funktsiooni võimalikult kõige kiirem vallalepäästmine võib endastmõistetavalt järgneda üksnes täielisele kontsentratsioonile. See eeltingimus on kohandatud hea ja asjatundliku starteri stardikäskluse vormi. Starter jätab küllaldaselt aega kogunemiseks, pöörab eriti tähelepanu suurele pausile „kohtadele!“ ja „valmis!“ vahel ja peab lõpupausi kuni pauguni või stardimärgini vähemalt 2 sekundit pikana. Üksnes siis on ladus start võimalik.

Jooksja oma poolt astub stardikoopakestesse täiesti lõdvestunult, asub lähteasendisse ja kontsentreerib end absoluutseks tähelepanuks. Käsklusel „valmis!“ lükkab ta keha rahulikult eelstardiasendisse ja kontsentreerib end — mitte edasiliikumisele (sest siis kalduks ta „varastamisele“, väärstardile), vaid paugu peale! Ta kuuleb detonatsiooni ja paneb end — nii kiiresti kui suudab, kuid ilma kramplikkusest ja ilma hüppeta — liikuma.

Reaktsiooniaeg detonatsiooni, s. t. paugu kuulmise ja edasiliikumise vahel ei ole kõigi inimeste juures võrdne. Rahvasuus kõneldaksegi mõnede inimeste pikatoimelisest laadist. Reaktsiooniaeg, mis vastab närvide juhtmevõimele ja neuro-muskulaarsele lülitamisüsteemile, on sõltuv hingelisest koguolemusest ja individuaalse erutatavuse kraadist. Tähtis on, et reaktsiooniaeg on mitte konstantne, vaid mõjutatav. Näiteks on tuua, et intensiivne, pikaajaliselt sooritatud starditreening väga sagedasti viib reaktsioonija ja matamapaneva lühenemiseni.

See eelmainitud asjaolu, mis isendast on väga huvitavaks füsioloogiliseks nähtuseks, tähendab olulisemat saladust sportliku edu saavutamisel sihikindla treeningu läbi. Iga sportliku ja ka muu tavalise lihasetöö juures on liikumisimpulss pärit närvisüsteemi motoorsest osast. Alalise harjutamise tagajärjena muutub tarvisminev närvitöö järjest väiksemaks. Selleks aitab kaasa ka lihasetunde või n. n. lihasemõistuse arenemine. Harjutused, see on maksev ka kõige raskemate kohta, nagu kettaheide, odavise, komplitseeritud võimlemisharjutused jne., mis alul sooritatavad kõige täielisemalt teadliku kontsentratsiooniga nende tehnilise täitmise iga üksiku faasi kohta, muutuvad sagedasel kordamisel alul poolautomaatseteks ja lõppeks täiesti automaatseteks. Samal määral kahaneb ka nende harjutuste väsitav mõju, mis alul oli tsentraalne, kuid lõppeks muutub rohkem perifeersemaks. Lihased võivad siis kesknärvisüsteemi väsimisel edasi olla saavutusvõimne. Kavakindel treening igal juhul vähendab tsentraalset ja perifeerset väsimust.

Kehalise ja vaimse energia täieline ärakasutamine saavutuse tõstmiseks on võimalik ainult siis, kui puhttehniline osa on muutunud täiesti automaatseks. Alles

siis on atleedil ja võistlejal võimalik välja lülitada iga mõtte tehnilisele sooritusele ja end kontsentreerida üksnes tippsaavutuse teostamisele. Võistleja peab alati meeles pidama seda, et treeningul ei tohi ta välja panna oma kõige viimast. Liigvali treening, mis balansseerub viimase finessi ja ületreeningu piiril, kulutab närvisubstantsi, mis hiljem võistluses eneses väga otsustavalt jääb puudu!

Seoses harjutuste tehnilise osa automatiseerimise ja intensiivse treeningu läbi tuleb veel tähelepanu juhtida suurele hädaholele, mis peitub ebakohase või täiesti väärtehnika omandamises tagajärjena halbadele juhtnööridele ja näpunäidetele. Kui kiiresti vigadega ära „harjutakse“ ja kui raske on neid välja rookida, seda teab igaüks, kes harrastab võistlussporti. Mõnel juhul vigadest vabanemine ei õnnestu ialgi!

Harjutuste valikul tuleb alati panna tähele, et alad, mida hakatakse harrastama, nii kehaliselt kui vaimseltki on vastavad tavalisele kutselisele tegevusele ja viimasega moodustaksid tasakaalu. Käsitöölised, s. t. inimesed, kelle kutsetöö ei nõua erilist vaimset tegevust, peavad eelkõige harrastama miisuguseid spordialasid, mis tarvitavad kesknärvisüsteemi intensiivset tegevust (raske tehnika, taktikaline mõtlemine, situatsiooni kiire mõistmine, kõrgeim kontsentratsioon- ja reaktsioonivõimsus). Sääraste aladena on mainida kergetõustikus heiteid ja hüppeid, poksi, vehklemist, võimlemist jne.

Vastupidi on vaimse töötegitajatega. Nendele tuleb soovitada spordialasid, mis närvisüsteemi koormavad vähemal määral, nagu rännakud, ujumine, sõudmine ja eelkõige suurepärase, loodusega lähedaselt seotud suusatamine. Spordialad, mis sobivad mõlemale grupile, on meeskonnamängud, nagu jalgpall, käsipall, hoki.

Võistluskutse.

Sellelega teatab V. S. Sport'i juhatus kõigile Eesti Maadlus-, Tõste- ja Poksiliitu kuuluvatele organisatsioonidele, et korraldame liidu loaga ja liidu määruste kohaselt Tallinnas, 3. ja 4. märtsil 1934. a.

Eesti esivõistlused gr.-rooma maadluses.

Ülesandmisi palume saata 25. veebruariks (V. S. Sport, Vaestekooli 2, Tallinn). Pärast 25. veebr. ülesandmisi enam vastu ei võeta.

Ülesandmise juures tuleb iga osavõtja eest tasuda 1 kr.; ei ilmu ülesantu võistlustele, langeb sissemaksetud 1 kroon korraldaja kasuks.

Võistlejate kaalumine toimub Töölisvõimlas 3. märtsil, kella 4—5 p. l., samas algavad võistlused kell 7 õhtul.

Jääme ootama rohket osavõttu,

kõige lugupidamisega

Võimlemise Selts „Sport'i“ juhatus.

Korvpalli- maavõistlusest ja korvpallimeestest

KORVPALLIVÕIDUGA algas tänavune maavõistluste-aasta. Võit oli oodatud revanšiks kahe aasta kaotustele ning ühtlasi meeldivaks sissejuhatuses korvpalli-maavõistluste teisele kümneseriale. Nüüdsega kokku on Eesti üheteistkümnest maavõistlusest võitnud kuus, juhtides korvide kogusummaga 380:360.

Eesti-Läti korvpalli-maavõistluste ajaloos on peale mõne üksiku juhu eeskätt võitnud see rahvus, kelle kodus on peetud maavõistlus. Sama asjaolu oli üheks oluliseks aluseks Eesti viimaseski võidus. Teisest küljest võis aga väita, et kodune ümbrus mõjutas mängukäiku seevõrra, et maavõistlus klassilt ei küündinud üle kespärasuse. Vasakkaitaja B. Noony lausus pärast maavõistlust: „Korvpallis on kontakt publiku ja mängijate vahel mängu segavalt lähedane. Usun, et vaikiva publiku ees oleks Eesti rahvusmeeskond mänginud vabamalt ja kindlamalt. Heatahtlikult nõudis publik meilt võitu, kuid samal ajal närveeris ta meid selle saavutamisel.“

Eesti tugevamaks küljeks Läti ees on seni olnud parem kombinatsioonimäng. Lätlased on sellele vastanud kiirema stardiga ja tunduvalt täpsema visketabavusega. Osalt üldise närvliku õhkkonna ja osalt ka publiku mõjutuse tõttu riskis Eesti rahvusmeeskond seekord kombinatsioonide punumisel vähe, andes seega käest tõhusama ülekaalu saavutamise võimaluse. Lätlastel seevastu õnnestusid visked nende kohta tavalise täpsusega, mis kõigutab eestlaste meelegindlust. Olukorrast tingituna hakkas Eesti arendama mees-mehekatmise taktikat. Sellega lisaks füüsilisele üleolekule võib säilitada saavutatud edu, kuid vähenevad korvi-võimalused, seda mõlemapoolselt. Võrdlusena toodult 1931. a. maavõistlus Tallinnas rullus palju lahtisemalt ja vastavalt sellele tõusis korvide kogusumma maavõistluste kohta siis rekordselt 52:50-le (Läti kasuks). Kuna aga lätlased olid korvide viskamisel pidurdamatult paremad, tekkis äsjase maavõistluse teisel poolajal kaks Eestile väga kriitilist momenti. Need olid seisudel 26:25 ja 33:32, millal Eesti enne seda valitsenud 6—8-punktiline edu peagu nullus. Oli vaja suurel määral pingutust, et maavõistlus lõpuks siiski võita 39:34.

Ülalnimetatud kahest kriitilisest momendist õnnelikult ülepääsmises avaldus Eesti rahvusmängijate suurem mängu-rutiin. E. Altosaar ja A. Marge-

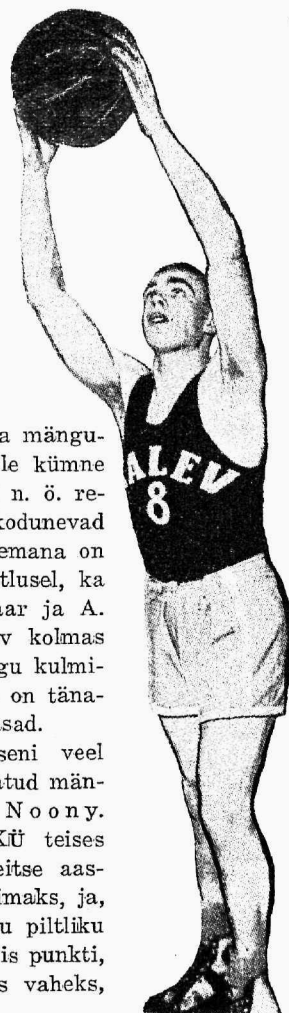
vič on praegustest tegev mängijatest suurima mängu-vanusega, mis ületab ka lätlaste vastava. Üle kümne aasta vältel on nim. kahest mehest arenenud n. ö. rebase oma alal, kes taktikaliselt kiiresti kodunevad igale olukorrale. E. Altosaar meeskonna vanemana on moraalseks võiduisaks olnud mitmel maavõistlusel, ka viimasel. Üldiselt siiski näib, et E. Altosaar ja A. Margevič ning neile mängu-vanuselt järgnev kolmas mees, R. Ratnik, on üle astunud oma arengu kulminatsioonipunkti, kuigi nad sellele vaatamata on tänapäeval ikkagi veel ekstraklassi korvpallituusad.

Mees, kes oma kulminatsioonipunkti seni veel jõudmatult juba praegu ületab kõigi eelnimetatud mängijate võimed, on vasakkaitaja Bernhard Noony. Alustanud korvpallimängija karjääri NIMKÜ teises meeskonnas on ta startinud ümmarguselt seitse aastat. Maavõistlusel oli ta kahe meeskonna parimaks ja, võib öelda, tema mängis võidu Eestile. Nagu piltliku tõendusena selle kohta on B. Noony visatud viis punkti, neist ainult üks vabaviskest, täpselt selleks vaheks, millega Läti võideti.

Jutlemisel avaldas B. Noony, et Euroopa parima korvpallirahvuse küsimus on seniselt ainult Eesti ja Läti lahendada. Lõplikult peab see küsimus otsustuma „Chicago Tribune“i karikafinaalis Riias. Seejuures pole tähtis, kas Eesti esindajaks on Kalev, kuhu kuulub B. Noony, või Tartu NIMKÜ. Jutlemise momendil oli Eesti tsooni finaali kahe nim. klubi vahel veel pidamata. Kui Eesti teine aasta järjest võidab „Chicago Tribune“i karika, siis see võit lisaks äsjasele maavõistluse-võidule peaks moraalselt andma Eestile Euroopa parima nimetuse.

Peale Läti olevat kõik teised Euroopa rahvusmeeskonnad kergelt võidetavad. Kuid silmas tuleb pidada, et korvpall viimasel ajal areneb kogu Euroopas suure kiirusega. Seepärast B. Noony kardab, et kui Eesti korvpall oma arengus ei jälgi euroopa-tempot, siis peatselt võib ta kaotada oma senise hea positsiooni. Oleks väga kurblooline, kui paari aasta pärast, millal oodatavalt puhkeb Euroopa korvpalli täis-õitseag, Eesti Euroopa peremehe nimetuse peaks loovutama mõnele lõunamaisele rahvusele, nagu Itaaliale, Prantsusele või n. e.

Külg, mis Eesti korvpallis vajab erilist arendamist, on pealevisked. Meil on harjutud viskama peamiselt vabakmängitud positsioonist, s. t. kui korvi saavuta-

B. NOONY

miseks on tõenäoliselt kõige suurem õnnestumise protsent. Lätlased on aga demonstreerinud, kui suur oluline tähtsus on visetel igast positsioonist, ka n. ö. huupi-visetel. Nüüd ongi meil treeninguil alustatud korvi viskamisega igast positsioonist. Kalev esimesena üleläänult sellele purustas pärast seda järgnenud võistlusel NMKÜ paraja ülekaaluga 43:27.

Noorematest mängijatest on suurima tuleviku-„ähvardusega“ kaitsja A. Kruus ja noor realistist tormaja Paalberg. Viimasel maavõistlusel internatsionaaliks saanud A. Kruus on tänavu siiski läinud-aastasest nõrgemas vormis. L. a. „Chicago Tribune“i karikafinaalis näidatud mängu pole ta sel hooajal korranud. Kuid 19-aastase poisina on Kruusi arengu aeg alles ees.

Kuna ülal on nimetatud juba rida viimase maavõistluse internatsionaale, siis nimestiku lõplikuks täiendamiseks tuleb mainida veel pikka tsentrit R. Viksteni ja E. Parbot. Esimene neist on korvpallimees tänu oma suurele pikkusele, mistõttu temale saab rajada korvialused kombinatsioonid. Visete täpsuses on R. Viksten aga sagedase ebakindlusega, mis ta meeskonna edu võib viia tühja tuule. Maavõistlusel ei olnud R. Viksten heas viskevormis, kuigi ta 14-ne mängija seas saavutas suurima punktide kogusumma — 16. E. Parbo oli kiireimaks eestlaseks.

Korvpalli-maavõistluste alal puudub meil seni täpne statistika iga rahvsmängija poolt visatud korvide kohta. Liit peaks selle joonde seadma. Viimase maavõistluse kohta toome tarvilikkuseni täpse statistika (klambrites poolaja arvud):

Korvid: Eesti 39 (22), Läti 34 (14). Seega teine poolaeg oli Läti kasuks 20:17. Isiklikud foulid: Eesti 11 (5), Läti 21 (8). Tehnilisi foule kummalgi üks. Foulide eest määratud vabaviseteks oli Eesti kasuks 30 (11) ja Läti kasuks 13 (5). Vabavisetetest korve saavutas Eesti 11 (6) ja Läti 4 (2). Seega kaks kolmandikku vabavisetetest läks mööda. Kõige rohkem viskas mööda R. Viksten: 12-nest 8. Aeg maha võttis Eesti ainult üks kord, Läti aga kolm korda. Korviküttideks olid: Eestil — R. Viksten 16, E. Altsaar 9, B. Noony 5, E. Parbo 3, R. Ratnik, A. Margevič ja A. Kruus, igaüks 2; Lätil — Jurčins 10, Anufrievs 8, Raudzinš 4, Činovičs 4, Maike 3, Lidmanis 3 ja Krauklis 2. Kohtunikeks olid R. Mast, Eesti ja H. Cerbulis, Läti.

Lõppeks puudutame paari sõnaga E. Spordilehe jõulunumbris ülestõstetud Eesti rahvusmeeskonna euroopaturnee küsimust. Meie kirjutusele reageeris käsipalliliit maavõistluste ettepanekutega reale Euroopa riikidele. Esimesena vastas Poola, nõustudes maavõistlusega aprilli alul Krakovis ja linnavõistlusega Tallinn-Varssav. Tšehhoslovakkia teatas, et neil pärast märtsi keskpaika enam korvpalli ei harrastata. Siis on populaarne väljas mängitav võrkpall. Kui Eesti nõustub peale korvpalli võistlema ka võrkpallis, võib Tšehhi pakkuda Prahas 2, Brnos 1—2, Nymburkis 1 ja Bratislavas 1 võistluspäeva. Majanduslikud tingimused on seni selgusetud. Kuigi neist peaks saama üle, äh-

vardab euroopaturnee kriipsu peale tõmmata rahvusvaheline korvpalliliit — FIBB. Viimane teatas, et ta ei anna luba Eesti euroopaturneeks, kuni Eesti pole astunud FIBB-i liikmeks. Takistuseks sellele on aga kõrge liikmemaks. Üldiselt peab rahvusvaheliste liitude liikmemaksude kohta ütlema, et need on Eesti kui väikeriigi kohta liig kõrged. Näiteks kui Eesti oleks kõigi meil harrastatavate spordialade liitude liige, siis nende liikmemaksuks ei jätaks ka kultuurkapitalist eriliitudele määratavast toetusest. Peale jalgpalliliidu ei tööta teised liidud kuigi suure ülejäägiga, vaid ennem puudujäägiga. Eesti olümpiakomitee peaks rahvusvahelise olümpiakomitee kaudu mõjutama rahvusvaheliste liitude liikmemaksude suuruse kontrollimisele võtmist. Maksu suuruse määramisel peaks arvestatama iga riigi majandusliku olukorra, valuuta kõrguse ja sportliku kandepinnaga.

Vasaraheitjate kuningas

Vasaraheide on ala, mis Eestis seni veel vähe harrastatav. Vast alles möödunud hooajal võis meil sel alal konstateerida tunduvamat edenemist.

Iiris on aga vasaraheide kergejõustikualadest üks kõige eelistatumaid. Samuti on vasaraheide populaarne Rootsis, Soomes ja Ameerikas.

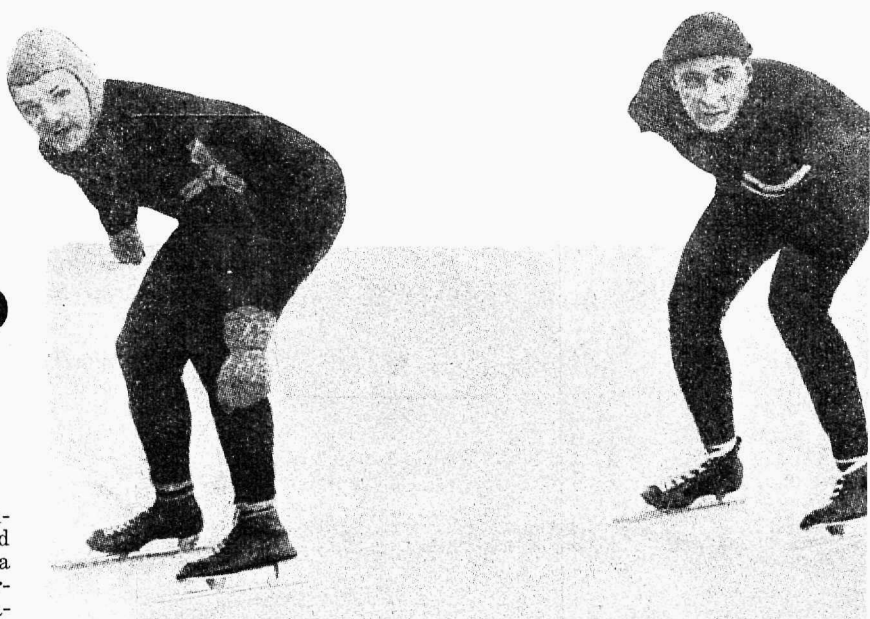
Vasaraheite maailmarekord on praegu 57.77 m ja püsib 1913. saadik P. Ryani, USA, nimel.

Kuulsaks vasaraheite-spetsialistiks, keda kutsutakse ka „vasaraheitjate kuningaks“, on Iiri arst Pat O'Callaghan, olümpiavõitja Amsterdamis ja Los Angelesis. See kahekordne võit tähistab suurt edu. Mõlemal olümpiaadil O'Callaghan saavutas võidu viimasega kuuest heitest, välja pannult kogu oma energia. 1928. a. võitis ta 51.39-ga rootslase Sköldi (51.29 m) ees ja 1932. a. 53.98-ga soomlase Pörhölä (52.57 m) ees. Los Angelesis ei tahtnud iirlasel ükski heide täieliselt õnnestuda. Siis pani ta kõik oma schansid viimasele heitele. Tavalise kahe keeru asemel tegi ta hoo võtmisel kolm keerdu. Hoolimata vägevast hoo, mis vasar juba kahe keeru järele omab, pidas iirlane kolmanda keeru määratule tsentrifugaaljõule vastu, ilma et ta 2.13-m-lisest ringist välja oleks paiskunud, ja tuli olümpiameistriks. Selle eest võlgneb ta tänu oma energiale ja oma erakordsele jõule.

O'Callaghan suudab aga veel rohkem. Ta on mitte ainult arst ja vasaraheitja. A. Klumberg on juba varemalt avaldanud arvamist, et maailma ideaalseimaks sportlaseks tuleb pidada just „vasaraheitjate kuningat“, kuna ta on väga saavutusvõimne ka mitmel muul alal. O'Callaghani kehakaal on 92,5 kg. Sellele oma kehaskusele vaatamata tuli ta Iiri kõrgushüppemeistriks 1.88 m-ga, samuti kuulitõuke-meistriks 14.83 m-ga, ning on peale selle endastmõistetavalt vasaraheite-meister.

Sellega aga ikka veel ei ole loetletud kõik O'Callaghani saavutused. Ta on Iiri amatöör-poksimeister raskekaalus, on oma 92,5 kg-ga joosnud 100 m 11,2, 400 m 51,0, 110 m tõkkeid 15,2, teivashüppes saavutanud 3.65 ja kaugushüppes 6.70 m. Raskekaallane O'Callaghan oma võimetega suudab „elu kibedaks teha“ ekstraklassigi kümnevõistlejatel, nagu seda põhjendatult on väidetud.

KIIRUISUTAMINE OOTAB JÄÄ-NURMISID

Talvespordialade tagasihoidlikkuse Eestis on põhjustanud talve lühidus. See on kammitas hoidnud ka kiiruisutamise, pealegi puuduvad seni meil selle ala paremaks harrastamiseks kunstjääljad. Eesti kiiruisutamine, võib öelda, on maailma mõõdupuus maha käinud ala. Aastaid kümnekond tagasi, n. ö. Burmeistri aegadel, üritati võrdlemisi lähedale jõuda maailmatasemele. Kuid pärast Chr. Burmeistri taandumist uisutamisiradadelt pole talle võrsunud täiesti väärilisi järeletulijaid. Praegused Eesti (ja ka Läti) meistrid pääsevad oma parimatelgi tagajärgedel vaevalt Põhjamaa esimese kahekümne uisutaja ritta. Pikemates distantsides on hooaja parimad saavutused 1—2 min võrra nõrgemad näiteks Soome tagajärgedest.

Kiiruisutamise nõrga taseme põhjustajaks peale talve lühiduse on teisena selle ala puudulik organisatsioon. Ei ole kasutatud neidki väheseid olemasolnud võimalusi kiiruisutamise suuremaks propageerimiseks kursuste, võistluste, spordimärgi sisseeadmise jne. abil. Paaril viimasel aastal üle kogu Eesti korraldatud võistluste arv ei ületa kümnetki. Kiiruisutamise keskuseks on praegu Tartu. Peamiselt selle tõttu, et seal leidub kümnekond aktiivset kiiruisutajat, kuna Tallinnas tartlastele võimetelt võrdne on ainult R. Jürgenson.

Kes ja kas üldse keegi lähemal ajal suudab purustada Chr. Burmeistri mitte väga kõrgesse klassi kuuluvad rekordid, on raske öelda. A. Mitt on võimeline edasiarenemiseks, kuid kuigi kiiruisutaja sportimise-iga on pikk, on siiski väheusutav laiemas ulatuses Eesti rekordide põrmustamine A. Mitilt. Noorematest võib nimetada kiitvalt K. Päristet ja eeskätt Ragnar Jürgensoni. Viimane, kes on rootsi päritoluga, kerkis väljapaistvamalt esile alles hiljutisel maavõistlusel. R. Jürgensonil on jõudu, kuid tehnika veel puudulik. Tehnikal on aga kiiruisutamisel jõust olulisem tähtsus. Kui praegustele kiiruisutajatele võimaldada rohkem võistlusi ja mehed ka ise püsivad täisauruga oma ala küljes, siis, võib-olla, paari aasta pärast sirguvad ka meil ammuoodatud jäänurmud.

Teretult on talvespordiliit astunud maavõistluste sidemisse Lätiga. Esimene maavõistlus peeti veebruari alul Riias, teine leiab sama kuu lõpul aset Tallinnas. Riias võitis Läti 4,5 punktiga, üldseisul 650,13:654,63. Numbriliselt oli kaotus näpp. Selgema pildi vahekorras saame vaadeldes kaotuse vältimise võimalusi.

Teatavasti on kiiruisutamise punktide arvestamise aluseks iga 500 m katmise aeg. Näiteks A. Miti aeg 500 m-is 46,2 andis samapalju, s. t. 46,2 punkti. Sama mehe aeg 1500 m-is 2.34,0 tõi 51,33 punkti, s. t. 1500 m sees kaeti iga 500 m keskmiselt ajaga 51,33 sek. (154 sek : 3). Sellest järeldub, et 4,5-punktilise vahe tasatsemiseks ja maavõistluse võitmiseks oleks ühe variandi järgi A. Mitt pidanud kas 500 m katma uue

Pildil vasakul JURJEVS (10000 m võitja) ja tema kõrval A. MITT (500 ja 1500 m võitja) 5000 m stardis.

maailmarekordiga 41,6 (saavutatud ajast 46,2 4,6 sek võrra kiiremini) või 1500 m ajaga 2.20,2 (saavutatud ajast 2.34,0 3×4,6 sek kiiremini). Need näited on toodud äärmustena, ning sellistena A. Mitile ületamata ülesanded. Kuid rohkem usutavalt saavutatutena A. Mitile oleks olnud läbilõikes kõigi distantside kohta iga 500 m katmine näidatud aegadest 0,133 sek. võrra kiiremini. Kuna 500 meetrid oli maavõistluse distantside sees (500+1500+5000+10.000) kokku 34, siis 0,133 sekundilise aja „kokkuhoid“ igas 500 m-is oleks annud Eestile $0,133 \times 34 = 4,522$ punkti, millega Läti võidukas 4,5-punktiline vahe oleks ületatud 0,022 punktiga ja Eesti oleks võitnud samasuure, õigemini öeldult, selle napi vahega. Veel lihtsam võiduks oleks olnud, kui kõik eestlased ühiselt oleksid saavutanud 0,133 sek-lise „kokkuhoiu“ igas 500 m-is. Ülaloodud numbrite rägastik selgitab, et 4,5-punktilist vahet võib ühest küljest pidada napiks, teisest küljest aga suureks vaheks.

Eesti oli parem ainult 500 m uisutamises, milles punktide seis kujunes 144,2 : 146,8. Võib olla põhjustas selle paremuse Rumba kukkumine. Väga lähedane lätlastele oldi ka teises lühimaa distantsis, s. t. 1500 m-is, kus seis kujunes 0,5 punktiga Läti kasuks. Maavõistluse kaotuse põhjustas peamiselt 5000 m, milles Läti saavutas 4,62-punktilise edu. Pettumuse kahes pikemas distantsis valmistab E. Martin, kelle nõrkade aegade arvele võib osaliselt veeretada maavõistluse kaotust. Kuid tuleb meeles pidada, et E. Martin vana veteraanina on ammu annud oma parima ja hiilgeaegade nõudmine temalt spordi-vanaeas oleks kohatu.

Individuaalselt võitis mõlemad lühemad maad A. Mitt, pikemad aga lätlased Andriksons ja Jurjevs. Parimaks margiks oli A. Miti 500 m aeg 46,2. 5000 m-is tuli J. Andriksoni uus Läti rekord — 9.14,0. Parimaks kiiruisutajaks maavõistlusel oli A. Mitt 212,78 punktiga, järgmiseks J. Andriksons — 214,99 ja kolmandaks üllatuslikult R. Jürgenson, kes esialgu oli mõeldud koosseisu võtta reservina — 217,88. Teised ei läbinud kõiki distantse. Maavõistluse punktid arvestati kummagi rahvuse kolme parima esindaja saavutustelt igas distantsis. See asjaolu oli Eesti kasuks, sest, nagu nähtub allpool, kolmel alal oli esimese kuue seas neli lätlast. Sellest järeldub, et kummagi rahvuse nelja mehe aegu arvestades oleks Eesti kaotanud tunduvalt suurema vahega.

RAGNAR JÜRGENSON.

Tehnilised maavõistluse tulemused olid järgmised:

500 m: A. Mitt, Eesti, 46,2. 2. Andriksons, Läti, 48,0. 3. Berzins, Läti, 48,7. 4. L. Reivart, Eesti, 48,8. 5. R. Jürgenson, Eesti, 49,2. 6. Baraks, Läti, 50,1. 7. E. Martin, Eesti, 50,2. 8. Rumba, Läti, 73,4 (kukkus).

1500 m: 1. Mitt 2.34,0. 2. Rumba 2.37,9. 3. Andriksons 2.38,1. 4. Berzins 2.38,5. 5. Jürgenson 2.38,8. 6. Naumanis, Läti, 2.42,4. 7. Reivart 2.43,5.

5000 m: 1. A. Andriksons 9.14,0. 2. Naumanis 9.21,0. 3. Mitt 9.24,0. 4. Jurjevs 9.29,2. 5. Jürgenson 9.29,6. 6. Berzins 9.33,4. 7. E. Martin 9.56,8.

10.000 m: 1. Jurjevs 19.29,4. 2. Jürgenson 19.35,9. 3. Mitt 19.37,0. 4. Andriksons 19.37,8. 5. Naumanis 19.53,8. 6. Tschuprins, Läti, 20.07,7. 7. Martin 20.19,8. 8. E. Kreutzberg, Eesti 20.53,8.

Teisel, Tallinnas ettenähtud, maavõistlusel on Eestil võimalus revanscheerida. Eesti võit sellel oleks kõige usutavam, kui peale A. Miti ja R. Jürgensoni leiduks eelmistele võimetelt vääriline kolmas uisutaja. Kas vanameister Chr. Burmeister on suuteline asuma treeningule, et oma vanade kogemuste najal aidata Eesti võidule? Tõenäoliselt on Burmeister ka praegu parem mitmest viimasel maavõistlusel esinenud Eesti ja Läti uisutajast.

JANU JA JOOMINE SPORTIMISEL

Sportlastele on otsekohene praktika sageli meeldivam tutvumisest teaduslike probleemidega. Siiski ei tohi unustada, et võidakse väga rohkesti vigu teha ja spordi head mõju kahjulikuks muuta, kui puuduvad teadmised kehaliste nähete kohta ja kui oma jõudusid röövmajandatakse.

Teatakse, näiteks, küll väga hästi, et joomine sportlasele on asi, mis nõuab erilist tähelepanu. Miks see nii on ja kuidas joomise asjus tuleb talitada, seda teavad aga üksnes vähesed.

Saksa arstide liidu ajakirjas leidub artikkel spordi-arstilt dr. Oppenheimilt, mis on väga huvitav. Meile märkamatu naha n.-n. hingamise ja higistamise läbi eristub keskmiselt 600—800 grammi vett, nii siis rohkem kui eristub päevas väljahingamisega kopsudest. See kvantum võib sportimisel, mis seoses silmanähtava higistamisega, tõusta päeva kohta 1600 kuni 2000 grammi. Kuna 65 protsenti kehast koosneb veest, siis osutub keha veetagavarade uuendamine ilmtingimatult tarvilikuks. Inimkeha omab küll võime vett ammutada niiskest õhust, kuid sealt ainult väga vähesel määral. Just sportimisel on naha ülesandeks vee väljaauramise abil keha vabastada üleaurusest soojusest ja kehatemperatuuri säilitada normaalsel kõrgusel. Higinäärmed peavad seetõttu hästi töötama ja ühtlasi peab kehas küllaldaselt varuks olema vett.

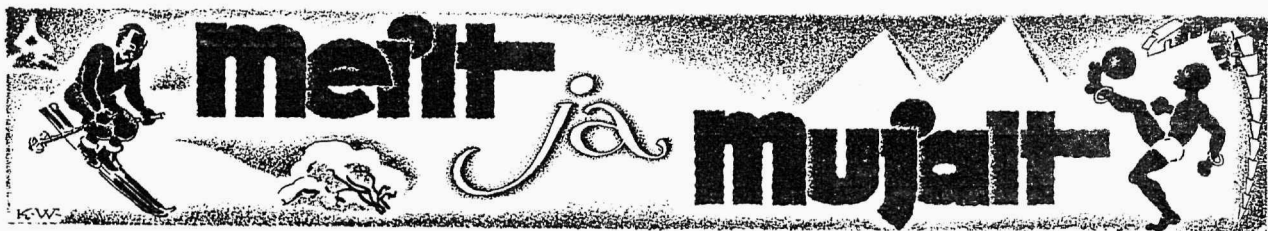
Sportimisel janu on sõltuv ilmastikust, välistemperatuurist, õhuniiskusest, tuulest jne. Oma osa etendavad ka individuaalsed erinevused. Nii on õige sagedasti suudetud kindlaks teha, et tumedajuukselised sportlased on janutundlikumad kui punablondid sportlased. Avasui hingamisel esineb suurem niiskusekaotus kui hingamisel läbi nina. Kuid võib ka õppida valitsemist janu üle ja teda piirata. Tuleb juua ainult ilmtingimatult tarvilik kvantum, ilma et seejuures oleks joodud liig vähe, kuna vähesese joomise korral kuumusetaotus võib avaldada kahjulikku mõju, suvekuumuses koguni n.-n. kuumuslöögi. Suuloputamine või kurista-

mine külma veega on kindel ja järeleproovitud vahend kerge janu ajutiseks kustutamiseks. Värske puuvili mõjub janukustutavalt. Seejuures tuleb märkida, et puuvilja on soovitatav mitte koorida, vaid põhjalikult puhastada niiske rätikuga. Tomateid võib soovitada hea vahendina joogijanu kustutamiseks, samuti puu- ja aiaviljamahla. Magusaks tehtud joogid on väärtuslikud, kuna suhkur lihaste tööle äratarvitatud ainete asendamiseks ja väsimustunde kiiremaks kaotamiseks on enamikus vältimatu. Liig magus jook mõjub aga vastupidiselt — ta kutsub peatselt esile uue janutunde. Viinamarja-suhkur kõige kiiremalt uuendab kulutatud lihasejõudu. Hapud joogid on väga olulised, kuna uurimuste põhjal võib kinnitada, et vere teatav happesisaldavus on sagedasti mõõduandev toimetulekul sportlike suursaavutustega. Liig suur happe tarvitamine seevastu osutub saavutusvõimsust pidurdavaks. Vaadetakse, et äädikahape on kahjulik, tuleb pidada ebaõigeks. Parimaid janukustutamise vahendeid on jahutatud ja pastöriseeritud piim. Linnasekohvi kustutab janu väga hästi, oahohv mõjub aga erutavalt ja ebasoodsalt. Tee mõju tuleb heaks pidada. Et alkohol ei ole soovitatav, see on endastmõistetav.

Pikematel suusaretkedel on janu sagedasti eriti suur. Sel puhul võib tarvitada ka jääd või lund, kuid vähesel määral. Loomulik on, et soojad joogid mõjuvad palju paremini. Külmetamist tuleb kõige sagedamasti ette just nende sportlaste juures, kes on alkoholi mõju all.

Jääkülmade jookide tarvitamine pärast tugevat sportlikku tegevust mõjub kahjulikult hammastele, tekitab kõhu- ja sooltekatarrri ja võib põhjuseks olla muudele raskematele haigustele. Enamikul juhtudel on kõige paremaks janu kustutajaks soe jook.

Sportlane ei pea iialgi rohkem jooma kui janutunde talle seda tugeva nõudlikkusega käseb. Juua tuleb mitte otsekohe pärast sportimist, vaid lühikese puhkeaja ja keha pesemise järele.

Raoul Pärnpuu †

6. veebr. pärast pikaajalist haigust lahkus elust Raoul Pärnpuu. Spordiliikumises oli ta tuntud peamiselt organisatorina. Tema oli see, kes omal ajal kutsus esile Tallinna väikeseltside liikumise. Ka praegu veel peetavatele Tallinna väikeseltside karikavõistlustele pani aluse kadumu. Eriti intensiivselt töötas R. Pärnpuu ÜENÜ juures. Oli ÜENÜ Tallinna osakonna spordiklubi juhte ja hiljem ÜENÜ akadeemilise osakonna ellukutsujaid. Spordiliikumisele pühendas ta kogu oma energia. Ta leidis selleks mahti ka siis, kui õppis Tartu ülikoolis ja kui haigus teda juba varem ähvardas maha murda. R. Pärnpuu kuulus ka jalgpallikohtunike-kogusse.

R. Pärnpuuga on kadunud üks noorema generatsiooni spordijuhte. Kehalisele kasvatusele teeneid osutanud R. Pärnpuu mälestus püsib kaua. Sündinud oli R. Pärnpuu 26. juunil 1907. a.

A. Luhaääre suurepärase tõste-rekord.

Tallinna-Tartu esimese raskejõustiku linnavõistluse võitis Tallinn — maadluses 5:2 ja tõstmises 5:0. Linnavõistluse parimaks margiks osutus A. Luhaääre uus rekord kahe käega tõukamises raskekaalus — 158,5 kg. See tagajärg ei ole tõstemaailmas igapäevane, kuigi maailmarekord püsib väga kõrgena Nosseiri, Egiptus, nimel — 167 kg. Ka Luhaääre kolme käega tõste kogusumma 381 kg, selle seas surumine 110 kg ja rebimine 112,5 kg, on märkimisväärne. Väikese võimaliku eksimusega võib seda kogusummat pidada koguni maailma parimaks sel hooajal. Euroopameistri Bečvari kolme käega tõuke kogusumma Es-senis oli 380 (102,5—117,5—160) kg.

Huvitav on tagasi heita pilku kahega tõukamises Eesti rekordi arenemisele. Esimene rekord sel alal kuulus 1918. a. A. Neulandile tagajärjega 116,8 kg. Tegelikult saavutas Neuland selle küll kergekaal-lasena. Üle võttis rekordi 1920. a. K. Raag — 121,3 kg-ga. Siis astus esirinda H. Tammer, kes rekordi järk-järgult kruvis 142,5 kg-le. See tagajärg oli Pariisi mängudel olümpiarekordiks. H. Tammerist kaugemale on jõudnud ainult A. Luhaäär. 1922. aastast, millal meil tõstmises võeti tarvitusele meetrimõõdustik, on rekord arenenud järgmiselt: H. Tammer — 1922. a. 130, 1923. a. 135 ja 1924. a. 142,5 kg; A. Luhaäär — 1928. a. 145 ja 150, 1932. a. 152 ja 155 ning nüüd, 1934. a. 158,5 kg.

Kahega surumises seadis Keavas kaitseliidu võistlustel poolraskekaalus uue rekordi L. Kukk — 96,8 kg. Endine oli Toomi nimel — 96,25 kg-ga.

Iluuisutajad on tõusvas vormis.

Iluuisutamise-esivõistlustel ilmnes taseme tõus. Aasta-aastalt on see kerkinud ja tänavused olid kõigi aegade parimad. Erilist edu näitas mitmekordne meister prl. V. Kaljuvee. Püsiva harjutamise järele on ta kiiduväärselt täienenud. Ta jääsinemine oli esi-

võistluste parimaks osaks. Meeste klassis A. Hirv oli oma võistlejaist tunduvalt parem, kuigi ta seekordset veel paremat esinemist pidurdas pehme jää. Vabasõidus A. Hirv täitis valitud harjutused suure tehnilise täiuslikkusega. Lootusrikkaks meheks on A. Daniel. Koolisõidus pidi ta kapituleeruma vanale eksmeistrile E. Hiobile, kellest ta aga möödus vabasõidus. Paarissõidus oli ainsaks paariks prl. H. Michelson — E. Hiob. Nad esinesid oma tavalise kindlusega. Soovida on, et paarissõidus tuleks rohkem paare esivõistlustele.

Esivõistluste järjestus kujunes alljärgnevalt:

Mehed: 1. ja Eesti meister A. Hirv, Kalev, 209,2 p.; 2. A. Daniel, ASK, 159,9; 3. E. Hiob, Kalev, 156,4.

Naised: 1. ja Eesti meister V. Kaljuvee, Kalev.

Paarissõit: 1. ja Eesti meister prl. H. Michelson — E. Hiob, Kalev.

B klassis võistlesid mehed ja naised koos: 1. R. Kärsin, Kalev; 2. A. Auer, Kalev; 3. prl. A. Sallo, Kalev.

Ekraveliidu aastakoosolek.

Esimesena sel aastal pidas oma esindajatekogu aastakoosoleku Eesti kerge-, ratta- ja veesporti liit. L. a. aruande kinnitamisel märgiti, et esmakordselt andis kergejõustiku-maavõistlus (Eesti-Läti) ülejäagi. Seda peetakse osaliselt TSK informatsioonibüroo teeneks. Kergejõustiku esivõistlused anti Pärnu Spordiklubi korraldada. Samuti lähevad Pärnu naiste- ja kümnevõistluse-esivõistlused, mida korraldab Vaprus. Murdmaa, ujumine ja rattasõit on Tartu klubide korraldada. Maakondade esivõistluste tähtpäevad üle riigi määrati kindlaks ühele päevale, nagu seda oma varemates numbrites on pidanud otstarbekohaseks E. Spordileht. Juhatusel täiendavatel valimistel ametivanusega väljalangenute asemele valiti tagasi ainult J. Luks. Uuteks juhatusliikmeteks on J. Reinart ja H. Jõe-leht. Esimeheks on teatavasti A. Veiss.

Ümber käsipalli.

Tallinn-Riia kolm käsipalli-linnavõistlust on leidnud lühikese aja vältel tee ajalukku. Esimese neist, pärast maavõistlust peetud meeste-korvpalli linnavõistluse, võitis Riia 39:27 (15:7). Lubamatult polnud Tallinna meeskond ettenähtud algkoosseisus võistluse alul kohal. Selle tõttu meeskond tuli osaliselt moodustada klubide reservmängijaist. Lätlased saavutasid kohe juhtimise ega annud seda käest ka siis, kui veidi enne poolaja lõppu mängu astus Kalevi koosseis. Lätlased saavutasid rea korve suurepärestest haakvisetest.

Järgmisena külastas Tallinna Riia linna-naiskond, kes Torinos oli tulnud korvpalli akadeemiliseks maailmameistriks. Ta võitis Tallinna 12:9 (6:6), kusjuures märkimisväärseksena kõik Riia korvid viskas ainsana Eltermanis. Teisel päeval toimus aga üllatus: Eesti värskel meistril Russ võitis lätlased 15:13 (11:5). Võrkpalli-linnavõistlus lõppes Tallinna ülekaaluka võiduga 15:1 (!) ja 15:7.

Käsi- ja võrkpalliliit on teinud Poolale ja Leedule ettepanekud korv- ja võrkpalli maavõistlusteks ning Lätile võrkpallis. Need teostuksid ühisel sõidul aprilli alul ning asendaksid osaliselt euroopaturnee, kui viimase läbiviimine varem ettenähtud ulatuses ei peaks õnnestuma.

„Chicago Tribune“ Läti karikavõitjaks tuli üllatavalt Riia ASK, kes võitis Riigilipu ühingu 41:37. Favoriidiks oli viimane.

Kaks taliujumise rekordi.

Aasta esimestel taliujumise võistlustel püstitas Erich Mõttlik kaks uut rekordi. Eriti tunduvalt parandas ta 400 m vabaujumise margi — 5.51,3-le, Senine oli 6.03. 100 m uueks rekordiks tuli 1.06,6. Järjekindlalt läheneb E. Mõttlik 100 m katmisele ühe minutiga.

Suusatamise kestvusrekorde.

Milliseid kestvusrekorde võivad püstitada hästireenitud suusatajad, selle kohta on näiteks Vene punaarmee nelja sõduri saavutus. Need vahvad sõdurid suusatasid 1924. a. 33-me päevaga Poltavast Lenigradi, milline vahemaa on 1800 km. Seega keskmiselt läbisid nad päevas 55 km. Viiskümmendviis kilomeetrit päevas on juba suureks saavutuseks ka skandinaavia ja soome suusatajatele, kuid see saavutus kolmekümnekolme-kordsena on juba üliinimlikuna tunduv, seega hinnatav maailmarekordina.

Tuntud suusatajatest on kestvusrekordidega eesrinnas soomlane Anttio ning rootslased Hedlund ja Uterström. Anttio kattis 1901. a. 30 km 1 tunni 46 min. ja 15 sekundiga, Hedlund ja Uterström aga 1928. a. kuulsal Vasa maratonil, mille lõpupunkti nad saavutasid käsi-käes sõites, olid 90 km katnud 5 tunni 33 min. ja 23 sekundiga. Anttio keskmine kiirus tunnis oli seega 16,9 km, rootslastel kolm korda pikemal distantil 16,2 km. Need saavutused on omapärased kestvusrekordid.

Kes on parim allround-käija?

Schveitsis on koostatud tabel maailma parimate käijate kohta. Parimaks allround-käijaks hinnatakse seda, kes on edukas nii lühikestel kui pikkadel distantsidel. Alljärgnev tabel näitab, et eesotsas püsivad enamikus vanad ja kogenenud võistlejad. Pealegi on käimine spordiala, mis ei tõmba erilist kindlat vanusepiiri. Väga mõjuvalt tõestab seda 40-aastane T. W. Green, Inglise olümpiavõitja. Praegu seisab ta allround-käijate eesotsas ja lõpetas möödunud hooaja maailmarekordiga 50 miili käimises. Hoolimata sellest, et ta on võrratu pikamaakäija, saavutas ta ka lühimaas, 10 km-is, paremuselt Euroopa kolmanda resultaadi.

Teisel kohal allround-käijate seas on lätlane J. Dalinsch, kellele kuulub 4 maailmarekordi.

Kui aasta parima saavutuse eest arvestada 10 punkti, teise koha eest 9 jne, siis kujuneb tabel maailma allround-käijate kohta järgmiseks:

	km 10	20	25	50	punkte
1. Green, Inglise,	7	8	8	10	33
2. Dalinsch, Läti,	9	10	10	—	29
3. Schwab, Schveits,	10	9	9	—	28
4. Schnitt, Saksa,	6	7	7	7	27
5. Sievert, Saksa,	5	6	—	8	19
6. Gobbato, Itaalia,	4	3	—	6	13
7. Petit, Prantsuse,	—	5	6	1	12
8. Pope, Inglise,	8	4	—	—	12
9. Bleiweiss, Saksa,	—	2	4	3	9
10. Bubenko, Läti,	3	1	3	—	7

Vastutav toimetaja: O. Lõvi.

Ideaalsprinter.

New-Yorgi „Athletic News“ esitas vanale sprinterile Charles Paddockile, kes võitis 100 m olümpiamängudel 1920. a. Antverpenis, küsimuse, kas ta usub sellesse, et 100 m suudetakse katta 10 sekundiga.

Paddock vastas:

—Miks mitte? Kui tuleb jooksja, kes omab minu finischikiiruse ja Murchisoni (Paddocki omaaegne suurim rivaal Ameerikas) stardi, siis maailmarekord 10,3 puruneb kildudeks ja asemele tuleb võib-olla kord ka 10 sek.

Tolan, 100 ja 200 m olümpiavõitja Los Angelesis aegadevastavalt 10,3 ja 21,1, oli seni kõige lähedasem sellele ideaalsprinterile tüübile, kuna ta start oli erakordselt kiire ja kümme viimast meetrit jooksis ta — Jonathi väljendusel — „nagu tuulest kantuna.“

Sport Prantsusmaal ja Itaalias.

Võrdluse toomisel rahvusvahelise spordi alal on alati peaküsimuseks kvaliteet ja mitte kunagi kvantiteet. „Le Miroir des Sports“ katsub katkestada seda harjumust ja kõneleb arvudest, tuues sel alal võrdluse Prantsusmaa ja Itaalia kohta.

Jalgpallimängijaid on Itaalia 59.843, Prantsusmaal 140.162 ja peale selle 376 professionaali. Rugby-mängijaid on Prantsusmaal 40.000, Itaalias 817. Rat- tasõidu alal on Prantsusmaal 35.000 registreeritud Itaalia 38.000 vastu. Edu on Prantsusmaal kergetõus- tikus: 28.500 registreeritud 10.077 vastu Itaalias. Tennis on Prantsuse superioriteet hävitav: 40.000 tennisisti Itaalia 8.933 vastu. Sõudjaid on Itaalia 17.663, Prantsusel 6.700. Korvpalli alal on Prantsusmaal 18.880 registreeritud mängijat, Itaalia 1697. Ujujaid: Prantsusel 8500, Itaalia 5974; poksijaid: Itaalia 1900, Prantsusel 120 professionaali ja 2100 amatööri; vehk- lejaid: Prantsusel 3000, Itaalia 980; maadlejaid: Prantsusel 2100, vastav arv Itaalia kohta ei ole aval- datud; tõstjaid: Prantsusmaal 1200, Itaalia 470.

„Spordimehe söögilaud“.

Chicago maailmanäitusel Ameerika kergetõustiku- liidu väljapanekutekogu moodustab huvitava vaate- objekti. Iseäralise tähelepanu omab seal välja pandud „spordimehe söögilaud“, päevane toidunorm. See peab andma ülevaate sellest, mida päevas tarvitab vaimsel alal töötav mees, kes pärast 8-tunnist bürooaega päe- vas veel 2 tundi spordib. Talle osutub tarvilikuks: esi- mesel einel 2 tassi kohvi, 100 grammi piima, 20 gr suhkrut, 2 muna, 3 lõiget leiba ja 20 grammi võid. Teine eine ei ole nii „raske“, kuna see koosneb ainult kolmest leivatükist, 20 grammist võist ja 45 grammist piimast. Seevastu on lõunasöök jälle erakordselt rohke- sisuline. Sissejuhatuseks lõunasöögile on nuudlisupp, millele järgneb 200-grammine beefsteak, sellele on juu- res peale 250 gr kartulite veel 100 gr aedvilja. Üks õun lõpetab lõunasöögi. On mõistetav, et säärase olude juures „päraslõuna kohv“ osutub ülearuseks. Öhtusöögiks on 200 gr praetud kartuleid, 125 gr vorsti, 3 lõiget leiba, 20 gr võid ja 50 gr kakaod.

See päevane söögisedel olevat koostatud teaduslike uurimuste põhjal.

Ping-pong ka . . .

Ping-pong omab ka oma klassifikatsiooni. Nagu tenniski. Ning, lõppeks; miks siis mitte?

Ungarlane Barna on avaldanud ajakirjas „Ping- Pong“ maailma parimate ping-pongi-mängijate pare- mustabeli, mis sisaldab järgmised nimed: 1. Barna, Ungari; 2. Szabados, Ungari; 3. Bellak, Ungari; 4. Kolar, Tšehhoslovakkia; 5. Haydon, Inglise; 6. Lau- terbach, Tšehhoslovakkia; 7. Kohn, Austria; 8. Da- vid, Ungari; 9. Erlich, Poola; 10. Liebster, Austria.

Väljaandja: Eesti Spordi Keskliit.

KOHVIK ja KONDIITRIÄRI

„ASKO“

TALLINNAS, VIRU 13
TEL. 467-62

ÄRGE UNUSTAGE
KINDLUSTAMAST

OMA VARANDUST
JA ELU

EESTI LLOYDIS

G. REISMAN
MEESRÄTSEPAÄRI

TALLINN,
VANA POSTI T. 6
TELEFON 436-42

G. BIRK'i

AURUVÄRVIMISE JA KEEMILISE PUHASTUSE
TÖÖSTUS

Asut. 1820. a.

TALLINN,

Maakri tän. 23, tel. 309-18 ja
Raekojaapl. 13, tel. 429-28

Värvimine, vanutamine, šeerimine, dekateerimine,
apreeterimine ja pleekimine. Ülikondade, kleitide,
palitute, siidriete jne. keemiline puhastamine.
Pressimine Ameerika Hoffman's Method masinal.
Töö korralik, hinnad mõõdukad

FEISCHNER — üle linna kõlab.

E i see koht reklaami vaja.

I kka õla kõrval õla

S iin koos külatajaid sajad.

C

H innad väiksed, kõrged sordid,

N õnda maitsvad koogid, tordid,

E t kes siin saab suhu pala,

R õõm end selle hinge valab.

KOHVIK

„MERIKLUBI“
UUESTI AVATUD

pärast põhjalikku remonti

Muusika kella 7–11 õht.

KABAREE igal õhtul

VÕORASTEMAJA-RESTORAN-BAAR

„EUROPA“

SUUR BAAR

Väilsmaa eeskujul igal õhtul

KABAREE

all baaris

TALLINN, VIRU 24, telef. 467-01

KAUBANDUS-
TÖÖSTUS-
AKTSIASELTS

KREENBALT

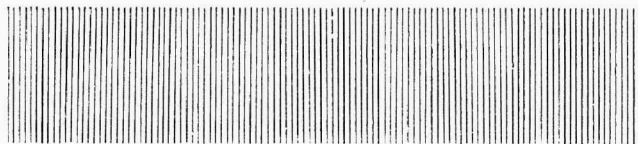
Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügi-
keskkoht ja pealadu:

**BALTI PUUVILLA KETRAMISE
JA KUDUMISE VABRIKU A-S.**

**KREENHOLMI PUUVILLASAA-
DUSTE MANUFAKTUURI O-Ü.**

**SINDI TEKSTIILVABRIKUTE
ÜHISUS, end. Vöhrmann ja poeg.**

EESTI NIIDIVABRIKU ÜHISUS.

**NÕUDKE
KODUMAA
KAUPA!**

Tallinn,
S. Karja tänav 13.

Postkast nr. 346.

Telef. 425-14.

Telegr. aadr.:

„K R E E N B A L T“

Tallinn